AEGLOGAE FRATRIS BAPTISTAE MANTUANI CARMELITAE DE...

Giovanni Battista Spagnoli

Digitized by Google

A7.16.

6
19-b
53

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
14 MC
11

3.

Sic propriis otiis consuluit Anno 1789.

6.-19.b.53

A7.15.

6
19-b
53

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
14 MC
11

3.

Sic propriis otiis consuluit Anno 1789.

6.-19.b.53

38
4 i
12

✠

Aeglogae fratris baptiſtae Man-
tuani Carmelitae de honeſto
amore ⁊ foelici eius exitu
cũ quadã alia aegló
ga ꝯtra amõrẽ no
uiter addita.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

❡ F.Baptiſta Mantuãus Carmelita Paridi Cereſario. D.S.

AVdi o Pari ænigma ꝑplexū:quod Oedipodes ipſe nō ſolueret:Ego qnq̄genearius & iam caneſcēs adoleſcentiam meā reppi:& hēo adoleſcētiā ſimul & ſenectam. Sed ne longam ambage te teneā.nodū hūc diſſoluo Anno præterito cum Florētia rediēs Bononiā perueniſſem intellexi apud quendā litterariū uiꝝ eſſe quēdā libellū meū quē oli añ religionē dū in gymnaſio Paduano philoſophari īciperē:ludēs excuderā.& ab alia ætate adoleſcētiā uocauerā. Carmen eſt Bucolicum in octo Aeglogas diuiſū.ꝙ iādiu tanquā arbotinum putabā abolitū. Vbi id reſciui:ſaturnia fame repēte ſum parcitus:& cogitaui quonam pacto poſſē proli meæ inferre ꝑniciē. Iuuātibus ergo amicis libellū mihi uēdicaui ut ꝑderem:quē ſuſpicabar erratis nō poſſe ñ ſcatere.at ubi ītellexi & alia q̄dā exēplaria ſupeſſe:uiſum eſt p̄ſtare hoc ꝙ uēdicarā emēdare:emēdatumq; ædere:ut eius æditiōe cætera q̄ continent multa nimis iuuēilia deleātur. Hoc igiť ſic caſtigatū duabus aliis æglogis q̄s in religiōe luſi in calce ſubiunctis tibi o Parii iuuenis antiquæ nobilitatis & ſtudiorum ac oīum bonaꝝ artiū amātiſſime:noſtræq; urbis decus egregiū libentiſſime dono ut qñ tetricis illis philoſophiæ ac theologiæ lucubrationibus quibus aſſidue uaccas:fatigat⁹ fueris: hēas iucūdulā hāc lecticūculā:qua tanq̄ ludo quodā blādulo ſed liberali laſſum legēdo reparetur ingeniū. Oēs aūt penes quos immatura illa ſunt exemplaria quæ dixi.rogatos uolo: ut ſi quid unq̄ fuit eis dulce meū:cōfeſtim exaurāt:nec ullo pacto ſupeſſe ꝑmittant. Accipe ergo pari ſuauiſſime libellū & auctorē:& ābob⁹ tāq̄ reb⁹ uis tuo deiceps utaris arbitrio. Vale Kal.Sep.Mccccxcviii.

F.Baptiſtæ Mantuani Carmelitæ Theologi adoleſcentia in Aeglogas diuiſa. Ad paridem Ceſarium. Aegloga prima de honeſto amore & fœlici eius exitu. Collocutores Fauſtus & Fortunatus. Nomen Aeglogæ.

For: Fauſtus.

Fauſte precor gelida quãdo pecus omne ſub umbra
Ruminat: antiquos paulum recitemus amores
Ne ſi forte ſopor nos occupet ulla ferarum
Quæ modo per ſegetes tacite inſidiantur adultas:
Sæuiat in pecudes, melior uigilantia ſomno:

Fau. Hic locus: hæc eadem ſub qua requieſcimus arbor
Scit quibus ingemui curis quibus: ignibus arſi
Ante duos: uel ni memini male: quatuor annos.
Sed tibi quando uacat: quando eſt iucunda relatu:
Hiſtoriam prima repetens ab origine pandam.
Hic ego dum ſequerer primis armenta ſub annis
Veſte ſolo ſtrata ſedi: iacuiq; ſupinus:
Cnm gemitu & lachrymis mea triſtia fata reuoluens.
Nulla quies mihi dulcis erat: nullus labor, ægro
Pectore ſenſus iners: & mens torpore ſepulta.
Vt ſtomachus languentis erat: quem nulla ciborum
Blandimenta mouent: quem nulla inuitat orexis.
Carminis occiderat ſtudium. iam nulla ſonabat
Fiſtula diſparibus calamis odioſus & arcus.
Funda odioſa: canes odioſi: odioſa uolucrum

Præda nucum calyces cultro enucleare moleſtum.
Texere fiſcellam iunco uel uimine piſcem
Fallere ſcrutari nidos certare paleſtra:
Sortiri digitis res iniucunda.uoluptas.
Magna prius tanti dum mens erat inſcia morbi:
Colligere agreſtes uuas & fraga peroſus.
Mœrebam.ut paſtu rediens philomena :cibumq;
Ore ferens natis:uacuo ſua pignora nido
Cum ſublata uidet.roſtro cadit eſca remiſſo:
Cor ſtupet.& contra nidos ſuper arboris altæ
Frondet ſedet plorans infœlices gymenæos.
Seu ueluti ammiſſo partu formoſa iuuenca
Quæ poſtquam latos altis mugitibus agros
Compleuit reſidens pallenti ſola ſub umbra
Gramina non carpit.nec fluminis attrahit undam.
Sed quid circuitu pario tibi tœdia longo?
Dum ſequor ambages:& uerbera & tempora perdo
Summa hæc:uitales auras inuitus agebam.
Quod ſi forte uolens cognoſcere ſingula dicas
Fauſte quis in ſyrtes auſter te impegerat iſtas?
Me mea (uerum,etenim tibi fortunate fatebor.)
Me mea galla ſuo ſic circumuenerat ore:
Vt captam pedicis circundat aranea muſcam.
Nanq; erat ore rubens:& pleno turgida uultu:
Et quamuis oculo pene eſſet inutilis uno:
Cum tamen illius faciem mirabar:& annos:
Dicebam triuiæ formam nihil eſſe Dianæ
Ludit amor ſenſus:oculos præſtringit:& aufert
Libertatem animi:& mira nos faſcinat arte.

Credo aliquis dæmon ſubiens præcordia: flammam
Concitet & raptam tollat de cardine mentem:
Fau. Nec deus ut perhibent: amor eſt: ſed amaror & error.
Adde quod optatis nec ſpes erat ulla potiri:
Quamuis illa meo miſerata faueret amori:
Monſtraretq; ſuos oculis ac nucibus igens:
Nanquocunq; iſſet: ſemper comes: aſpera ſemper
Nupta ſequebatur ſoror: & duriſſima mater.
Sicq; repugnabant uotis contraria uota.
Non ſecus ac muri catus: ille inuadere pernam
Fort. Nititur. hic rimas oculis obſeruat acutis.
Qui ſatur eſt pleno laudat ieiunia uentre
Fau. Et quem nulla premit ſitis eſt ſitientibus aſper.
Tempus erat curua ſegetes incidere faſce:
Et late albebant flauentibus hordea culmis:
Affuit (ut mos eſt) natis comitata duabus
Collectura parens quæ præterit ordea meſſor.
Ignorabat enim uel: diſſimulabat amorem:
Diſſimulaſſe puto: quoniam data munera nata
Fort. Nouerat exiguum leporem geminaſq; palumbes.
Pauperies inimica bonis eſt moribus omne
Fau. Labitur in uicium. culpæ ſcelerumq; miniſtra eſt.
Farra legensbiat mea per ueſtigia uirgo
Nuda pedem: diſcinta ſinum: ſpliata lacertos
Vt decet æſtatem. quæ ſolibus ardet iniquis.
Tecta caput fronde intorta: quia ſole peruſtra
Fuſca fit. & uoto facies non ſeruit amantum
Iam tergo uicina meo lateriq; propinqua
Sponte mea delapſa manu furmenta legebat:

Nec cælare ſuas nec uincere fœmina curas
Nec differre poteſt: tantum leuitatis in illa eſt:
For. Quiſquis amat leuis eſt: nec fœmina ſola ſed ipſi
Quos ſapere & præſtare aliis mortalibus aiunt:
Quos operit latu fulgenti murice clauus.
Quos uidi elatos regali incidere paſſu.
Tu quoq; ſic affectus eras dementior illa:
Forſitan & leuior. uirgo data farra legebat:
At tu farra dabas. dic quæ dementia maior?
Perge opus eſt uerbis aliquando arcere ſoporem.
Continuo aſpiciens ægre tulit aſpera mater.
Fau. Et clamans quo dixit ambis? cur deſeris agmen?
Galla ueni. nanq; hic alnos prope mitior umbra.
Hic tremulas inter frondes immurmurat aura.
O inuiſa meis uox auribus. ite præcabar
Ite malam uenti celeres diſpergite uocem.
Si quis paſtor oues ad pinguia paſcua ducat:
Et uetet aductas præſens decerpere gramen:
Vel ſi iam paſtas potum compellat ad amnem:
Et ſitibundo ori ſalientem deneget undam:
Nonne importunus? naturæ inimicus: & excors?
Illa mihi uox uiſa Iouis uiolentior ira:
Cum tonat: & pluuius terris iraſcitur aer.
Non potui & uolui frontem non flectere. uirgo
Demiſſi in cilium de ſub uelaminis ora
Me aſpiciens motis blande ſubriſit ocellis.
Id cernes iterum natam uocat improba mater.
Galla operi magis intendens audire recuſat.
Vt pede ſic animo ſequitur. tum prouidus ipſe

Nanqꝫ dolos inſpirat amor fraudeſqꝫ miniſtrat:
Nunc cantu nunc ſollicitans clamore metentes
Velamenta dabam ſceleri.quo credere poſſent
Et ſoror & mater non adiuuiſſe puellam
Falce repellebam ſentes.ne crura ſequentis
Fort. Leuia:ne teneras auſint offendere plantas.
Quiſquis amat ſeruit.ſequitur captiuus amantem.
Fert domita ceruice iugum.fert uerbera tergo
Dulcia:fert ſtimulos trahit & bouis inſtar aratrum:
Fau. Tu quoqꝫ ut hinc uideo non es ignarus amorum.
Fort. Id commune malum ſemel inſaniuimus omnes.
Fau. Hoc animi tam triſte bonum tam dulce uenenum
Quottidie crudele magis creſcebat in horas:
Vt calor in nonam dum lux attollitur horam.
Pallebam attonito ſimilis. Limphaticus:amens
Immemor.in ſõnis.nec erat res ardua morbi.
Noſſe:genus fons eſt animi mutabils index:
Vt pater aduertit:mittem ſe præbuit ultra
Conſuetum quod & ipſe ſuos expertus:amorum
Sciret onus:blandoqꝫ loquens humaniter ore
Dic inquit dic Fauſte:quid hoc quod pectore uoluis?
Infœlix puer hæc facies teſtatur amorem.
Dic mihi ne pudeat curas aperire parenti.
Sit licet in natos facies auſtera parentum.
Aequa tamen ſemper mens eſt & amica uoluntas.
Vt facilem pater affectum præ ſe tulit:ultro
Rem confeſſus opem petii.promiſit.& ante
Quam brũmale gelu borealibus arua pruinis
Spargeret:agnati unanimes cum patre puellam

Deſpondere mihi:nec adhuc ſine teſtibus illi
Congrediebar:eram medio ſitibundus in amne
Tantalus:o quotiens miſſo cū bobus aratro
Vt uacuis aliquando eſſet ſola hædibus ibam.
Omnia cauſabat:ſtiuam:dentale:iugumq;:
Lora iugi:rullam deerant quæcunq; petebam
E ſoceri lare.ſola tamē deerat mihi uirgo:
Non deeram mihi:piſcator:uenator:& auceps:
Factus eram:& ſolers ſtudia intermiſſa reſumpſi.
Quicqd erat præde:quicqd fortuna tuliſſet.
Ad ſoceros ibat.gener officioſus habebar
Nocte ſemel media ſubeuntem limina furtim
Sic etenim pactus fueram cum uirgine; furem
Eſſe rati inuaſere canes.ego protinus altam
Tranſiliens ſepem:uix ora latrantia fugi:
His tandem ſtudiis hyemem tranſegimus illam:
Ver rediit.iam ſylua uiret:iam uinea frondet:
Iam ſpicata ceres:iam cogitat hordea meſſor.
Splendidulis iam nocte uolant lampyridis alis.
Ecce dies genialis adeſt mihi ducitur uxor.
Sed quid opus multis: nox expectata duobus
Venit & in portum uento ratis acta ſecundo.
Tum bene mactato gemina conuiuia luce
Sub patula inſtructis celebrauimus arbore menſis:
Affuit Aenophilus:multoq; ſolutus hiacco
Tempeſtiua dedit toti ſpectacula uico
Et cum multifori Tonius cui tibia buxo.
Tandem poſt æpulas & pocula:multi colorem:
Verticulum ſumpſit,buccaſq; inflare rubentes

Incipiens oculos aperit: ciliiſq; leuatis
Multotienſq; altis flatu a pulmonibus hauſto
Vtrem implet. cubito uocem dat tibia preſſo.
Nunc huc nunc illuc digito ſaliente uocauit.
Pinguibus a menſis iuuenes ad compita cantu
Saltidico: dulciq; diem certamine clauſit.
Et iam tres hyemes abiere: & proximat æſtas
Quarta dies rapidis: ſi qua eſt bona: præterit horis.
Si qua placent abeunt inimica tenacius hærent.
Fauſte uiden? uicina pecus uineta ſubintrat.
Iam (ne forte graui mulcta taxemur) eundem eſt:

Aegloga ſecunda quæ dicitur Fortunatus de amoris inſa nia Colloquutores Fauſtus & Fortunatus.

Cur tam ſerus addes? qd te iam ſeptima lux eſt:
Detinuit: gregibus ne nocent hæc paſcua ueſtris?
For. Fauſte padus noſtros qui præterlabitur agros
Creuerat & tumidis ripas æquauerat undis.
Nos cura gregis ommiſſa priuata coegit
Publicaq; utilitas ripam munire diurnis
Nocturniſq; operis: fluuiumq; arcere furentem.
Fau. Fert padus exundans mala ſepius omnia: noſter
Tityrus eſt autor: qui paſcua duxit & arua.
For. Forſitan id uerum: quando extra tempora: & ultra
Menſuram atq; modum ſubito concreuerit æſtu.
Nunc autem id poſcit tempus: nam liquitur altis
Nix hyberna iugis. implēt caua flumina montes
Se exonerant. fluuioſq; onerāt. ſic flumina rurſum

Se exonerãt:pelaguſq; onerant.hominũ quoq; mos eſt
Quæ nos cũq; premunt:alieno imponere tergo.
For. Sed iam contractum reuocat ſuus alueus amnem.
Fau. Decreſcente pado(dictu mirabile)noſter
Fortunatæ lacus maioribus æſtuat addis.
Vrbs natat·obſcuræ fiunt cellaria foſſæ.
Lyntre cados adeunt, labens ad uina miniſter
Ridet.& ex imis fertur grauis obba lacunis.
Multa:licet nati fuerint melioribus horis.
Multa & magna ferunt aliquando incõmoda ciues.
For. Commoditas omnis ſua fert incõmoda ſecum.
Et ſorti appendix eſt illætabilis omni.
Fau. Hactenus eridanus,noſtros repetamus amores:
Quandoquidem nunc alma Venus mouet oia cœlum
Luce tepet nitida,tellus uiret,arua uolucres
Cantibus exhilarant uernis,nunc omnia fœtant.
For. Tu tua luſiſti,ſed nos aliena ſequamur.
Nãq; tibi noti referam pectoris amores:
V̄t doceam Veneris nihil eſſe potentius igne.
Pauper & infeſto ſub ſydere natus Amyntas
Sex uitulos totidemq; pares ætate iuuencas;
Armentiq; patrem ducens in paſcua taurum
Venerat ad coitum nitidis ubi Mintius undis.
Alluit herboſos fugiens perniciter agros.
Arx nouã propter aquas pinnatis ardua muris
Eſt coitus:campo molles fundata paluſtri.
Hic igitur recubans uitrei prope fluminis undam
Vitis ubi amplectens longis dumeta lacertis.
In uada curuata ripæ ſupereminet umbra

Piſcibus inſidias tendebat harundine & hamo.
Meſſis erat. ſolis rapidi uiolentia campos
Sciderat arrentes finem Philomena canendi
Fecerat. & neq; lux paſſim morientibus herbis
Paſcere oues poterat. neq; nox humore cicadas:
Dumq; incumbit aquis: ſtudioq; intendit inani:
Taurus ut auditum eſt: primum uexatus ab œſtro.
Mox canibus: demum furacia milite ſyluis
Abditus. ex toto confeſtim euanuit agro.
Quod puer ut notuit. tumulum conſcendit & alta
Voce bouem clamans longo rura omnia uiſu
Proſpicit. ut fruſtra niti ſe comperit, arcum
Corripit & pharetram: ſequiturq; per inuia taurum.
Illum per caluas & per ſtabula omnia quærens
Per colles Benace tuos: per conſita oliuis
Iugera: per uirides ficis & uitibus agros
Venerat ad ſublime iugum: quod ſulfuris arcem
Suſtinet & longis aperit proſpectibus illinc
Benacum hinc campos longe lateq; patentes.
Lux ea ſacra fuit Petro frondente ſub ulmo
Mixta erat ex omni pubes poſt prandia uico:
Ducebatq; leues buxo reſonante choreas.
Ruſtica gens nulla genus arte domabile: ſemper.
Irrequietum animal. gaudet ſudore peracto
Mane ſacro feſta (quando omnibus ocia) luce
Ipſa ocii ac famis impatiens epulatur: & implet
Ingluuiem: audito properat tibicine ad Vlmum.
Hic furit: hic ſaltu fertur bouis inſtar ad auras.
Quam raſtris uerſare nefas. & uomere terram

Calcibus ob duris.& inerti mole fatigat:
Ac ferit:& tota Baccho facit orgia luce
Vociferans.ridens:ſaliens:& pocula ſiccans.
Fort. Stulte quid hæc faris? ſolatia ruſtica damnas
Ruſticus ipſe? tuis malus es:tibi peſſimus ipſi.
Dicta ioco fuerint:noſtrum repetamus Amyntam:
Fau. Continuit greſſum.baculoq; innixus acerno
Fort. Intermiſit iter:donec miteſceret æſtus.
Ah puer infœlix:æſtus te maior in umbra
Corripiet:nudam uideas ne in fonte Dianam
Claude oculos.blandis ne des ſirenibus aurem.
Sors tua Narciſo ſimilis:Narciſus in undis
Dum ſedare ſitim properat:ſitit amplius.at tu
Exteriorem æſtum fungiens intrinſecus ardes.
Quam melius fuerat niſi te ſin fata tuliſſent:
Ad reliquum rediiſſe pecus:ſeruaſſe iuuencas.
Ammiſi bouis æquo animo diſpendia ferre:
Quam dum conaris nil perdere :perdere te ipſum
Fau. Sed poſt iacturam quis non ſapit? utile non eſt
Conſilium poſt facta dari quod oportuit ante.
Conſilium poſt facta.imber poſt tempora frugum
Vna puellares inter pulcherrima turmas
Fort. Virgo erat alba comas:aliis procerior annos
Nata quater quinos uel circiter:ore nitenti
Vrbanis certare potens & uincere nymphis.
Aureriolis radians guttis ad tempora limbus
Ibat:& ad pectus clauſum uelamen aheno
Clauiculo mediam fulgenti fibula ferro
Stringit in anguſtum.noua candicat inſtita lapſu

Linea rugoſo:pedibuſq; allabitur imis.
Hanc puer ut uidit.periit:flammaſq; tuendo
Hauſit & in pectus cœcos abſorbuit ignes.
Ignes qui nec aquis perimi potuere.nec umbris
Diminui:neq; graminibus.magiſue ſuſuris
Oblituſq; greges & damna domeſtica totus:
Vritur:& noctes in luctum expendit amaras:
Sæpe graueſcentem uerbis compeſcere flammam
Nixus:& inſanum iuuenis cohibere furorem
Dicebam miſerande puer quis te deus iſtas
Miſit in ambages? ſed non deus.immo Satanum
Peſſimus:ex illis quos noctibus atq; diebus
Ter tribus in terras fama eſt ex æthere lapſos:
Dic age ſi noſti quemquam:reminiſcere:ſi quem
Videris.hoc pacto diteſcere:ſurgere in altum.
Dilatare domum.maioribus horrea aceruis
Complere his ſtudiis.extendere latius agros:
Multiplicare greges:acquirere paſcua bobus:
Inter tot populos.quod habet latiſſima tellus
Sunt qui noſtra ferant menſis epulanda cruentis
Corpora:& humanos abſumat dentibus artus:
Sunt inquam quos tanta malis tot uexet herinnys:
Sed nullum eſt tam inmane genus.tam barbara nuſquã
Gens:quæ fœmineos non exercetur amores.
Hinc ueniunt rixæ:ueniunt & iurgia & arma.
Sepæ etiam diræ multo cum ſanguine mortes.
Hinc quoq; deletis euerſæ mœnibus urbes.
Ipſæ etiam lege rubriſq; uolumina loris
Clauſa uetant ſcelus hoc:& deteſtantur amores.

Vt leges audiuit:ad hæc reſpondit Amyntas:
Ciuis enim fuerat puer:& uerſatus in urbe
His monitis prudens & circumſpectus haberi
Niteris:& ſenſu tetricos anteire Catones.
Eror hic.hæc paſſim ſapiens dementia regnat.
Ipſe ſibi blanditur homo: ſolerſq; putari
Vult animal.tamen incautus ſibi multa tetendit
Retia.& in foueam cecidit.quam feceratante
Liber erat ſeruile iugum ſibi condidit ipſe.
Pondus id:eſt legum(uidi ipſe uolumina)quas nec
Antiqui potuere patres.nec poſſumus ipſi
Nec ſeruare ætas poterit uentura nepotum.
Aſpice quam ſtulta eſt hominum prudentia: cœlum
Sperat:& eſſe ſibi ſedem inter ſydera credit
Forſitan in uolucrem moriens tranſibit.& altum
Spiritus aſſumpſit tranabit ad æthera pennis
Tunc ego quid latras? legum deus autor:& ipſis
Non parere.ſapit magnam nimis impietatem
Fau. Grandia de magnis hæc ſunt certamina rebus:
Fort. Quid fuerim reris? quamuis pannoſus & aſper
Sim modo.tunc animo:tunc ui: tunc ore ualebam
Fau. Nec mihi ſeſe;alius poterat componere paſtor.
Nunc quoq; ſi rectus uultu gradiare ſupino:
Alter eris Marius.raſo ore uidebere carbo:
Fort. Ta'ia reſpondit ſic obiurgatus Amyntas.
Facto homini deus inuidit.conceſſa uoluptas
Viſa bonum nimis excellens: & uota repreſſit
Legibus inuentis.ut equi ligat ora capiſtro
Ne quocunq; libet flectat ueſtigia:ſeſſor.

Quæ mea ſit me cogit amor: ſententia fari:
Liberaq; ora facit. qui non communicat uſum
Coniugis: inuidus eſt: liuorem excuſat honeſtas.
Introducta uſu longi liuoris iniquo.
Nam dum quiſq; ſibi retinet ſua gaudia: nec uult
Publica: cõmunis mos ac longæuus honeſtas
Factus. & hunc morem fecit dementia legem:
Inuida res amor eſt; res inuidioſa uoluptas
Tunc ego non audens hominem contendere contra
Amplins: inſano rediens ab amante receſſi.
Fau. Cernis ut hic malus affectus ſic lumina mentis
Claudat in errores ut ſponte feramur apertos?
For. Cernis ut a ſumo liuetia nubila Baldo
Se agglomerent? oritur grando: ne forte uagantes.
Tempeſtas deprehendat oues: diſcedere tempus.

Aegloga tertia quæ dicitur Amyntas de inſani amoris exitu infœlici Collocutores, Fauſtus & Fortunatus:

Fau. Illa heſterna ruens blandi de uertice grando
Fortunate fuit nobis innoxia. diuis
Gratia noſtrarum: quibus eſt cuſtodia frugum:
Sed ueluti ex illis ueniens ait harculus oris:
Veronenſem agrum pecudes & ouilia ſic eſt
Demolita: caſas & paſtoralia tecta
Sic euertit: ut agricolis ſpes nulla ſuperſit.
Agricolis enim pecus eſt ſubſtantia & arua
His ſubiecta malis. grandi theſaurus in arca:

Ciuibus eſt.quem nulla queat contundere grando:
Nulla pruina:gelu nullum:nullæ aeris iræ.
Neſcio quis uentus tempeſtateſꝗ gubernat:
For. Id ſcio.ſed neꝗ ſi ſcio.ſat ſcio.ſed tamen auſim
Dicere.quid? uitane ideo multabor in ipſa?
Numina ſi ut perhibēt.orbem moderantur ad alto.
Extimo nil duros hominum curare labores.
Aſpice quo tenuem uictum ſudore paramus.
Quot mala pro grege.pro natis.pro coniuge paſtor
Fert miſer.infeſtis æſtate caloribus ardet.
Frigoribus riget hybernis.dormimus ad imbrem
Cotibus in duris:uel humi:contagia mille
Mille præmunt morbi pecudes:diſcrimina mille
Sollicitant.latro inſidias intentat ouili:
Atꝗ lupus.mileſꝗ lupo furatior omni.
Vt manus aſſiduo detrita incaluit uſu:
Squalluit os:barba obriguit:cutis arruit æſtu:
Vna repentino rapit omnia turbine grando:
Hoc ſuperi faciunt:quibus inclinamur ad aras:
Et quibus offeribus faculas & cærea uota.
Neſcio quæ pietas.& quæ clementia tantis
Cladibus inuoluat paſtores omnium egenos.
Fortunatæ:ſcelus nobis hæc omnia noſtrum
Fau. Ingerit ætherei ſententia iudicis æqua eſt:
Quod ſcelus? an fuimus chriſti uitæ inſidiati?
For. Iurgia:furta.iræ:Venus:& mendacia rixæ.
Fau. Quid meruere boni? nec enim ſcelus obruit omnes.
For. Et tamen una omnes pariter peſſundat herinnys.
Heu neſcis male de ſuperis ſentire nefandum?

His igitur quæ ſcire nefas:neſcire neceſſe eſt:
Poſthabitis:curas iterum repetamus Amyntæ:
Quas ſumus experti:quas ignorare negatum eſt:
Res ulgaris amor:ſtudium cõmune iuuentæ.
Mœror & affectus alii de cardine mentem
Sepe leuant.animo ſermo uenit æger ab ægro.
Intellecta licet pro re pro tempore fari.
Sic habitus Coſmas ſapiens:incognita nunq̃.
Fauſte ſapis:notos igitur repetamus amores.
Reſtat Amynteos poſtrema in fata furores
Ducere:& in miſero lachrymas impendere caſu.
Præteriens illac paruo poſt tempore rurſum
Inſanire hominem uideo:& miſeratus amantem.
O iterum dixi mens inconſulta ueneno
Ebria fatali.populo iam fabula factus
Non reſipiſcis adhuc.& adhuc in amore ſepultus
Te ruis atq; tuos:pecus atq; mapalia tecum:
Vt quondam moriens rapuit ſecum omnia Sanſon.
Cum ſenio curuatus eris:ſi forte ſenectam.
Fata tibi dederit:quis ſuſtentabit inertem:
Somnolentum:inopem:cum iam defecerit omne
Robur:& ingenium:ſenſuſq; receſſerit omnis?
Hæc tibi cuncta feret:niſi mors præuenerit ;ætas:
Eſto domi:uigila:obſerua.ſuper omnia ſemper
Proſpice quo tendas:& quo ueniſſe dolendum eſt
Ire caue.diſcerne uias.hominemq; memento
Non ad delitias:non ad muliebria natum
Blandimenta:leui tam pernicioſa iuuentæ:
Ipſe ego cui pecudes:cui lac:cui caſeus: ægre

Vitam ago.tanta agros omnes inuaſit egeſtas
Tot duri rerum euentus:incōmoda paſſim
Tanta;tot aduerſis totus conuoluitur orbis
Accipe rem non auditam non tempore factam
Præterito:ſed quam lux hæc mihi protulit ipſi.
Vt mos:autumno pecudes creſcente rotundi.
Mane foro expoſui lanæ uenalia pondo
Sexaginta hodie.grande æs conflare putabam.
Vix uitam gregis eduxi uix pabula poſſum
Mercari hybernis niuibus:quo cætera pacto
Sit uictura domus:nondum mihi conſtat Amynta.
Quiſquis amat:dominæ munuſcula mittat oportet.
Tu uero cui uix tectum fortuna reliquit:
Sub quo luce habitat ſub quo pernoctat ægeſtas:
Quid poteris cupidæ gratum donare puellæ?
Mittere mala decem ſatis eſſe ſolebat amanti.
Purpurei flores:& raptus ab arbore nidus.
Gramen odoriferum:memini:quo tempore magnæ
Credebantur opes,uentum eſt a gramine ad aurum,
Regia res amor eſt hac tempeſtate.receſſit
Mos uetus:& quædam mala lex inoleuit amandi.
Talia ſuadenti toruo mihi retulit ore.
Si cupis optatam mihi fortunate ſalutem:
Da quod amo noſtro hæc una eſt medicina dolori
Cætera quæ memoras mihi ſunt tormenta:reuelli
Ex animo furor iſte nequit:mea pectora imago
Virginis obſedit.mecum eſt:mecum itq;reditq;.
Excubat.& dormit mecum:caput.oſſa.medullas.
Cor complexa poteſt cum ſola excædere uita

Ac ueluti quotiens aliena ex arbore ſecto
Surculus inſeritur trunco. natura duorum
Iungitur:& mixto coaleſcit corpore uirga.
Sic dominæ dilecta mihi ſe imerſit imago:
Et fecit duo corda unum: duo traxit in unum
Pectora: ſenſus ineſt nobis & ſpiritus idem.
O me fœlicem: ſi cum mea facta uocabunt:
In gremio: dulciq; ſinu: niueiſq; lacertis
Saltem anima caput hoc languens abeunte iaceret
Illa ſua nobis morientia lumina dextra
Clauderet. & triſti fleret mea funera uoce
Siue ad fœlices uadam poſt funera campos:
Seu ferar ardente rapidi Phlegetontis ad undam.
Nec ſine te fœlix ero. nec tecum miſer unquam:
O Dryades florumq; deæ nymphæq; decentes
O nemorum Syluane pater: ſeruate precamur
Collibus in ueſtris gelidiſq; in uallibus omne
Syluarum ruriſq; decus: circundante ſaltus
Sepibus: & prohibete pecus ne floribus obſit:
Iſta precor dominæ ſeruate in funera noſtræ.
Tunc omnis ſpargatur humus: redolentia ſerta
Texite quæ circa tumulum ſupraq; iacentem
Componantur heram. triſtes ad buſta puellæ
Pierides aderunt: & lamentabile carmen
Ore canent madido: ſignataq; uerba relinquent
Iſta ſepulturæ relegenda nepotibus olim.
Hic tegitur uirgo: cui nil quin diua uocari
Debuerit. deerat: niſi dura fuiſſet amanti.
O uirgo ſi te tantus conſumeret ardor:

Per centum ſcyllas ad te:per mille charibdes
Tranarem laturus opem:tu ſæuior Hydra
Me fugis .at culpæ nihil eſt in uirgine.nam me
Neſcit adhuc ſi ſciret enim ſuccurreret ultro.
Nec puto ſub miti tum ferrea pectora uultu.
Signa tamen uultus fallacia.ſub cute molli
Mens fera: ſub blāda ſunt corda immania fronte
Alloquar & faciam noſtros intelligat igues.
Si tamen illa meos uultus auerterit ibunt.
In lachrymas oculi:triſte in ſuſpiria pectus.
Oderit illa licet ſemper fugiatq; ſequentem:
Iſta tamen quocunq; ferat:me cura ſequetur.
Ite procul medicæ:non ſum ſanabilis artes.
Ite procul magico qui(quod nec credere dignū ē)
Carmine pallentes animas reuocatis ab Orco.
Ite procul uanis precibus qui flectere diuos
Creditis aduerſum eſt: & inexorabile cœlum.
Me rapit impatiens furor & iuuat ire per altos
Soliuagum montes:per luſtra ignota ferarum.
Talia iactentem uerbis conabar amicis
Flectere ſed uulnus nihil inſanabile curat.
Illum per campos nox intempeſta ſilentes
Illum exorta dies inter dumeta uidebat
Inſomnem ſemper:raro Syluestria poma
Carpentem:& potu contentum ſimplicis undæ:
Poſt longos gemitus exhauſtaq; lumina fletu
Aſſiduo:poſt lamenta & conuulſa frequenti
Pectora ſingultu moriens finiuit amores.
Exanimum corpus tumuli ſine honore relictum

Nocturnæ aſſumpſere feræ uolucreſq; diurnæ.
Fau. Heu funeſta lues fatalis machina paſſim
Corda uenenatis penetrans humana ſagittis:
Equi parans hominem pecudi. quæ pocula Circe
Quæ peiora unquam potuit dare philtra Calipſo?
Quæ Stix? qs Phlegeton grauior? quæ maior herinnis?
O ſtulti quicunq; deum dixiſtis amorem.
Num natura nocens deus eſt? ubicunq; locorum
Sit deus: eſt homini clemens innoxius æquus.
For. Heu miſerande puer tenera ſublate iuuenta:
Quæ tibi naſcenti luxerunt ſydera? quæ tam
Noxia pars cœli eſt: ut te nil tale merentem
Leſerit? & primis infortunarit ab annis?
Nec tamen omnino cœlum tibi defuit omne
Carmen & argutis quicquid modulamur auenis
Doctus eras. niſi te mors immatura tulliſſet
Dignus eras ederis: dignus parnaſide lauro.
Nec melius cecinit pugnas ac triſtia bella
Hordea & agrorum cultus & paſcua noſter
Tytirus a magno tantum dilectus Alexi.
Namq; tui præcors animi ſolertia nobis
Cognita iampridem magnam producere frugem
Cœperat & ſpecimen tuleras uirtutis & artis
Non uulgare tuæ. poteras iam gloria dici
Ruris & ætatis decus indelebile noſtræ.
Te Padus & noſter lugubri Mintius ore
Cum nymphis fleuere ſuis: ut Thracius hebrus
Orphea te triſtes ouium fleuere magiſtri:
Vt Daphnim luxiſſe ferunt. te paſcua & agri

Vndiq; & audita eſt totis quærimonia campis.
Spargite paſtores tumulum redolantibus herbis.
Atq; ſacerdotum cantus ac thura quotannis
Ducite. & æternam requiem cantate poetæ.

Fau. Tu tamen arua tenes patriæ melioris: & altum
Incolis elyſum. nos hic te flemus Amynta.

Forr. Flendum hodie nobis fuerat. nam triſtia nocte
Neſcio quæ mœſtis cernebam inſomnia formis.
Sed iam ueſper adeſt: & ſol ſe in nube recondēs
Dum cadit ægricolis uicinos nunciat imbres.
Cogere & ad caulas pecudes conuertere tempus.

Aegloga quarta quæ dicitur Alphus de natura mulieꝝ.
Colloquutores Alphus & Iannus.

Alp. IAne caper (uideo) macer eſt tuus: eſſe ſolebat
Acer: & elatis in cœlum cornibus ire.
Nunc deiectus humi flacis piger auribus herbam
Olfacit. & ſummis attingit gramina labris.

Ian. Languet & ex iſto langore facetia ſurgit:
Q ue quotiens memini: riſum ciet. ædita nondum eſt.
Aedita cum fuerit totus mirabitur orbis.

Alp. Iane ſoles narrare ſales lepidiſſime & ore
Suauiloquo dic ergo tuus cur languet hircus.

Ian. Res non ficta. deus teſtis: ſed facta recenter.
At dulce id facinus non eſt narrabile gratis.
Q uid precii ſperare licet? quæ dona reporto?

Alp. Ianne ubi congreſſit nidos Philomena: docebor

an. Qui leuiter ſpondet:promiſſo eludit inanē.
Alp. Qui non credit inops fidei:ſed pignore tutum
Te faciam.duo tela mea deprome pharetra.
Ian. Incipiam Nymphæ parnaſides ora mouete.
Et memorare mei dira infortunia capri.
Ac philomeneos alpho concedite nidos.
Conductus mercede puer præfectus ouili
Aſſidue paſcebat oues:caprum.atq; capellas.
Seruitium nobis pueri fuit utile:donec
Virgine conſpecta quæ tum huc ueniebat aquatū
Tabuit.ex illo uecors iam tempore factus
Frigidius curare gregem contemnere caulas
Cœpit & exhauſto ſubuertere cuncta cerebro
Cum ſopitus erat:poterat uigil eſſe uideri
Nugabatur enim:quando uigilabat:inerti:
Corporis officio:uoluebat ſomnia mente.
Hunc ergo in ſaltu ludens per cornua caprum
Viminibus ualidis inter dumenta ligarat.
Quarta dies hodie:tentans an uincula poſſit
Vincere ceruice ac prædure robore frontis.
Quæſitum interea nidos nemus omne pererrat
Corda ſubit uirgo.dilecta recogitat ora:
Ora:ſinus.& quæ fari pudor:omnia uoluit:
Lux fugit interea.capri redit immemor.alta
Nocte:recordatus ſurgit:pauiduſq; per umbras
Dum graditur:ruit in foueam:quæ fronde ſaligna
Captandis obducta feris & ſtramine ſicco
Inſtar erat putei fundo irremeabilis alto.
Eſt caper in uinclis:puer eſt in carcere.paſtor

Nullus oues curat, iam tertia luxerat haura.
Miror: oues refero: ac numero: caprumq; requirens
Obſtupeo, puerum clamo: magalia luſtro.
Vera loquar magicis ne forte liquoribus unctus
Extimui aſcenſo migraſſet in aere capro.
Nanq; ſtriges tali fama eſt ope: nocte uagantes
Ad quædam longinqua procul conuiuia ferri.
Attonitus tandem pecudes ad paſcua duco.
Dũq; pecudum meditans ſubeo nemus: ecce p umbras
Ecce procul caper in dumis ſtrepit: atq; reluctans.
Cornibus aduerſis contra ſua uincula pugnat.
Terruit incautum ſubito feralis imago:
Et nil tale ratum. firmato pectore tandem.
Noſco animal: ſubienſq; rubos ſeco uincula runca.
Sero domum rediens uideo per paſcua longe
Turbam exultantem riſu iuueniliter alto
Vt prope conſtitimus: meq; agnouere: ſalutant.
Et tuus ecce aiunt puer hic o iane luporum
Erutus e foueis: dum nocte perambulat agros
Incidit in caſſes. & ſic inuentus uterq;
Et caper & paſtor: caper hæc incõmoda paſſus
Languet adhuc. puer imprudens inſanior hirco eſt.
Virgo ſuperbiuit mox ut ſe audiuit amari:
Et pueri ſimulans curam ignorare: pudorem
Fingit: ut ad formam faciat pudor: ora ſinumq;
Ornat: & in terram uerſis incædit ocellis
Callida, uulpina rem ſimplicitate gubernat:
Hæc ſtudia: hi caſſes, hæc ſunt mulieribus arma
Illa ſua ſperans Galathæa aliquando potiri

Contempta mercede ſuos ſectatur amores.
Propterea plauſtro ſtiua bobuſq; relictis
Ad paſtoris opus redeo: ſubiecta furori
Iſta iuuentutis leuitas rura omnia uexat.
Alp. Quod nequit ingenium caſus facit. o ſtupor o ſors
Ingenioſa: o res riſu celebranda bimeſtri.
Iane fides ſeruanda: tibi Philomena laborat.
Sed quod tam uafro memoras de uirginis aſtu
Rettulit in mentem: quæ pſallere ſæpe ſolebat
Carmina fœmineis olim de fraudibus Vmber.
Iann. Dic Vmbri dic ſi quid habes. meditare parum per
Et uerba & numeros. umbri ē memorabile carmē
Alp. Eſt ut ais: ſed non gratis: memorabile carmen.
Quas referes grates? & quid mercedis habebo?
Iann. Accipe: promiſſis abſoluo: & ſpicula reddo:
Alp. Dum uado ad uentrem poſt hæc carecta leuandū.
Ianne meum tu coge pecus: ne uitibus obſit.
Iann. O aries: aries: qui tortis cornibus atrum
Dæmona præſentas: ſemper uineta ſubintras
Non ſapies dones foſſa tibi lumina fronte
Eruero: non ſunt porrecta in iugera centum
Paſcua ſat. niſi pampineos populeris & agros
Alp. Ianne recordatus redeo: ſed plurima forſan
Nondum nota tibi referam. cognouerat Vmber
Omnia: quæ fas eſt homini perdiſcere cœlos
Sydera: tellurem: uentos: mare. flumina. fontes.
Viderat & rhodopen. atq; alta ceraunia. & oſſam
Gallica regna. ararim. rhodanū. tyberimq; padūq;
Attica Romanis referebat carminn uerbis

Ore utroq; potens: & lingua primus utraq;.
Hunc unum nobis inuidit græcia: & ipſi
Archades: & thracum ſaltum: & theſala tempe.
Si quid erit quod forte uelis tibi notius eſſe:
Candidus illius ſemper documenta ſecutus
Non procul hinc. hæc ille tenet. nos ille docebit:
Sed iam ſeptiforem flatu experiamur auenam:
Ante tamen nymphæ precor ut libetrides adſint.
Præſertim quæ plus meminiſſe polymnia fertur.
Fœmineum ſeruile genus: crudele: ſuperbum
Lege: modo ratione: caret. confinia recti
Negligit: extremis gaudet: facit omnia uoto
Præcipiti uel lenta iacet: uel concita currit.
Fœmina ſemper hyems atq; intractabile frigus
Aut canis ardentes contriſtat ſidere terras.
Temperiem nunquã: nunquã mediocria curat.
Vel te ardenter amat: uel te capitaliter odit.
Si grauis eſt. mœret toruo nimis hernica uultu.
Si ſtudeat comis fieri grauitate remiſſa:
Fit leuis erumpit blando laſciuia riſu:
Et lepor in molli radiat meretricius ore.
Flet: ridet: ſapit: inſanit: formidat & audet:
Vult: non uult. ſecumq; ſibi contraria pugnat.
Mobilis. inconſtans. uaga. garrulla. uana. bilinguis
Imperioſa. minax. indignabunda. cruenta.
Improba. auara. rapax. q̃rula. ĩuida. credula mẽdax
Impatiens. oneroſa. bibax. temeraria. mordax:
Ambitioſa. leuis. maga. lena. ſuperſtitioſa.
Deſidioſa. uorax. ganeæ ſtudioſa. palatum.

Docta.ſalax.petulans.& dedita mollicieſ.
Dedita blanditiis curandæ dedita formæ:
Iræ odiiq; tenax.in idonea tempora diſert.
Vlciſendi animos.infida.ingrata:maligna.
Impetuoſa audax.fera.litigioſa.rebellis.
Exprobat excuſat tragica ſua crimina uoce.
Murmurat accendit rixas :nil fœdera pendit.
Ridet amicitias:curat ſua commoda tantum.
Ludit:adulatur.defert.ſale mordet amaro.
Seminat in uulgus nugas auditaq; lingua
Auget & ex humili tumulo producet olympum.
Diſſimulat.ſimulat doctiſſima fingere cauſas
Ordiriq; dolos:fraudiq; accommodat ora.
Ora omnes facili caſus immitantia motu.
Non potes inſidias euadere:non potes aſtum
Vincere:tantæ artes ſolertia tanta nocendi:
Et q̃q̃ uideas oculis præſentibus.audet
Excuſare nefas.potis eſt eludere ſenſus
Sedulitate animi.nihil eſt quod credere poſſis
Et nihil eſt quod non.ſi uult.te credere cogat.
His facient.exempla fidem quæ crimina non ſunt
Fœminea tentata manu:dedit hoſtibus arcem
Decepta ornatu brachii Tarpeia ſiniſtri.
Sæuit in natos manibus Medea cruentis.
Tindaris egæas onerauit nauibus undas.
Scylla hoſtem ſequitur patri furata capillum.
Fratrem Biblis amat. ſubicit Myrra parenti.
Concubitus nati longæua Semiramis ardet:
Cauſa necis uati coniunx fuit Amphiarao

Occidere uiros nocturnis bellides armis:
Orphea membratim Cicones ſecuere poetam
Cognita luxuriæ petulantia paſiphaæ.
Ph ædra pudicitiam contra crudeliter auſa eſt:
Decepit iudea uirum Rebeca ſuamq;
Progeniem uellans hircino guttura tergo.
Porrigit Alcide coniunx fatale uenenum.
Decipit Hippodame patrem:Lauinia Troes
Implicat ancipiti bello.Briſeis Achillem
Depulit e caſtris,demens Chryſeide factus
Fulminat atrides. & ſentit Apollinis iras:
Eua genus noſtrum:fœlicibus expulit aruis.
Credite paſtores:per ruſtica numina iuro:
Paſcua ſi gregibus ueſtris innoxia uultis,
Si uobis ouium cura eſt.ſi deniq; uobis
Grata quies:pax uita.leues prohibite puellas.
Pellanturq; procul ueſtris ab ouilibus omnes:
Teſthylis.& Phyllis: Galathea:Neæra liquoris
Dicite quæ triſtem mulier deſcendit ad Orcum
Et redit? potuit ſi non male ſana fuiſſet
Euridice reuehi per quas deſcenderat umbras.
Rapta ſequi renuit feſſam Proſerpina matrem.
At pius Enæas redit.remeauit & Orpheus:
Maximus Alcides & Theſeus & duo fratres
V nus e:quis: alius pugnis bonus atq; paleſtra
Et noſter deus.unde ſalus & uita reſurgit.
Hæc ſunt paſtores hæc ſunt myſteria uobis.
Aduertenda animi fugiunt obſcœna uiriles,
Fœmineas loca delectant infamia mentes.

Vt ſemel in ſcopulos uento contortus & unda
Nauta ſit incautis monſtrare pericula nautis:
Sic ſenior longo factus prudentior uſu
Præteritos meminit caſus: aperitq; futuri
Temporis euentus, uitæq; pericula monſtrat:
Si fugiunt Aquilam fulicæ: ſi retia cerui.
Si agna lupum: ſi dāma canem, muliebria cur non
Blandimenta fugis tantum tibi noxia paſtor?
Eſt in eis pietas Crocodili aſtutia Hyenæ.
Cum flet & appellat te blandius: inſidiatur.
Fœmineos paſtor fugito (ſunt retia) uultus.
Non animis, non uirtuti: non uiribus ullis
Fidito non clipeo, cuius munimine Perſeus.
Vidit ſaxificæ colubros impune Meduſæ.
Monſtra peremerunt multi domuere Gigantes:
Euertere urbes: legem impoſuere marinis
Fluctibus: impetui fluuiorum & montibus aſpris
Sacra coronarunt multos certamina: ſed qui
Cuncta ſubegerunt, ſunt a muliere ſubacti.
Rex qui paſtor erat, funda: ſpoliq; Leonis
Inclytus: & natus: qui templa Syonia fecit
Primus: & excellens inuicto robore Sanſon:
Fœmineum ſubire iugum, minus officit ignis.
Saxa, minus Rūphæa minus: minus haſta minus mors
Nec formæ contenta ſuæ ſplendore decorem
Auget mille modis mulier frontem ligat auro.
Purpurat arte genas: & collocat arte capillos.
Arte regit greſſus, & lumina temperat arte.
Currit ut in latebras ludens perducat amantem.

Vult dare:ſed cupiens ſimplex & honeſta uideri:
Denegat:& pugnat.ſed uult ſuper omnia uinci
Fœmina cæciaco(res mira) ſimillima uento eſt.
Qui trahit expellens mendaci nubila flatu:
Quiſquis es:expertus moneo tentare recuſa
Dum licet:hic fragilis quod habet faſtidia ſexus
Immundum natura animal.ſed quæritur arte
Modices:id luce opus eſt.ea ſomnia nocte.
Deglabrat.lauat.& pinguit.ſtriat:ungit & ornat.
Tota dolus:tota ars:tota hiſtrio:tota uenenum.
Conſilio ſpeculi gerit omnia labra mouere
Diſcit:& in ſpecto uultum componere uitro:
Diſcit blandiri:diſcit ridere.iocari.
Incendens humeros diſcit uibrare.nateſq;
Quid ſibi uult nudum pectus? quid aperta ſuperne
Rimula:quæ bifidam deducit in ubera uallem?
Nempe nihil.niſi quo uirus penetrabile ſenſum
Plus premat:& ſtygiæ rapiant præcordia flammæ.
Hi iuuenum ſcopuli ſyrtes:ſcyllæ:atq; charibdes:
Hæ immundæ phinei uolucres quæ uentre ſoluto:
Proluuie fœda thalamos:cœnacula menſas
Compita:templa:uias:agros:mare:flumina.montes:
Inceſtare ſolent.hæ ſunt phorcinides ore
Monſtrifico.extremis libiæ quæ in finibus olim
Aſpectu mutare homines in ſaxa ſolebant.
Carmina doctiloqui curſim recitauimus umbri.
Quæ ſi uiſa tibi nimium prolixa memento
Ipſius id rei uicium non carminis eſſe:
Non longum eſt carmen.mulierum amentia longa eſt.

n. O memorande ſenex: quo ſe uetus umbria tantum
Iactat: & ipſe tuæ Tyberis conterminus urbi,
Martia non ab re tantũ te Roma uocabat,
Ipſa tuas artes: & non triuialia norat
Carmina, te uita functum fleuere latinæ
Naiades & graiæ, tua molliter oſſa quieſcant
Semper & in ſummo mens aurea uiuat olympo.

Aegloga quinta quæ dicitur Candidus de conſue-
tudine diuitum erga poetas. Colloquutores Sylua-
nus & Candidus.

Syl. Candide nobiſcum pecudes aliquando ſo-
lebas
Paſcerẽ & his gelidis calãos iflarẽ ſub ũbris.
Et miſcere ſales ſimul & certare paleſtra.
Nunc autem quaſi paſtores & rura peroſus
Paſcua ſopito fugis: & trahis ocia cantu.
Can. Vos quibus ẽ res ampla domi: qbus ubera uaccæ
Plena ferunt: quibus alba greges mulctralia cõplẽt
Cymbia lacte niuent: & piguia prandia fumant:
Carmina laudatis. ſiquid concinius exit:
Plauditis: ac læti placidas extenditis aures.
Pro numeris uanas laudes: & inania uerba
Redditis. interea paſtor ſitit: eſurit: alget.
Syl. Nõne potens curare greges. & dicere uerſus
Cum uacat? & poſitis uitam traducere curis?
Can. Omnẽ operã gregibus paſtorẽ impẽdere oportet:
Ire redire: lupos arcere: mapalia ſæpe.
Cingere: mercari paleas: & pabula: uictum

Quærere:nil ſupereſt ocii:laudabile carmen
Omnem operam totumq; caput Syluane requirit.
Grande utrunq; opus eſt:& noſtris uiribus impar
Cum cecini ſitio:ſitienti pocula nemo
Porrigit.irrident alii:tibi penula dicunt
Candide trita.genu nudum.riget hiſpida barba.
Iam Syluæ implūmes:& hyems in montibus albet.
Iraſcor:doleo:indignor.fert omnia uictus:
Lanicium:fœtuſq; mares.non uendimus agnas.
Sed quia lac paſcunt:premitur nihil.ubera ſiccant.
Pœnitet ingenii ſi quid mihi.pœnitet artis:
Pœnitet & uitæ:poſtq̃ mihi nulla ſecundant
Et tot ſyderibus quot ſunt in nocte ſerena.
Hactenus ut noſti.gratis cantauimus ætas
Indiga paucorum merces fuit:altera longe
Conditio ſeni:quod nunc ſubit.omnium egenos
Reddit:& extinctis lucri ſpem uiribus aufert.
Mox erit utendum partis,modo quærere tempus.
En formica breuis:ſed preuida beſtia condit
In brummam noua farra cauis æſtate latebris.
Neue renaſcantur:fruges ſecat ore ſepultas.
Scire genethliacos fatalia ſydera dicunt.
Hi ſub Mercurio nates:& ſub Ioue reges
Magnateſq; locant:iſtis dat Iuppiter aurum:
Atq; magiſtratus.dat Maiæ filius illis
Ingenium:linguam:cytharas & carminis artem
Hæc tua ſors.quid quæris opes? deus oīa in omnes
Diuidit:ut melius nobis uidet eſſe futurum.
Sorte tua contentus abi.ſine cætera nobis.

an. Sunt tibi diuitiæ mihi carmina. quid petis ergo
Carmen? & inuadis partes Syluane alienas?
yl: Non tibi ſurripio carmen: nec Apollinis arma:
Sed dare dulciſonis aures concentibus opto.
an. Si gaudere meis igitur concentibus optas:
Nos gaudere tuis opibus Syluanæ decoſum eſt.
yl. Ille meis opibus gaudet qui diligit. odit
Inuidus: atq; animo bona fert aliena moleſto
an. Sic quoq; tu noſtris abſens gaudere camœnis
Sat potes. hæc artis ſat ſint tibi gaudia noſtræ.
Carmina ſunt auris conuiuia: caſeus oris.
Si cupis auditu fac nos gaudere palato.
Hoc amor: hoc pietas: hoc uult deus: oīa non dat
Omnibus: ut nemo ſibi ſit ſatis: indigeatq;.
Alter ope alterius. quæ res coniungit in unum
Omne genus. Gallos: Mauros: Italos: & Iberos.
Sidera iungamus: facito mihi Iuppiter adſit:
Et tibi Mercuries noſter dabit omnia ſaxo.
Pilleolum: uirgam: cytharas. nodum Herculis. alas
Syl. V̄ana ſuperuacuis inculcas plurima uerbis.
Can. Vana inquis: quæ damna tuis inferre uidentur
Diuitiis. ſi uis noſtras audire camœnas:
Erue ſopitam de ſollicitudine mentem.
Vult hilares animos. tranquillaq; pectora carmen.
Torpeo: ut exuriem patiens & frigora Miluus.
Iam dudum ſquarroſa cutis: ſitus occupat ora.
Nec pecus in ſtabulis: nec in agro farra: nec aurum
In loculis: & uis poſitis me uiuere curis?
Non facit ad noſtros talis medicina dolores.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Fac alacrem:tege:paſce:graui ſuccurre ſenectæ.
Inuenies promptum uerſu:& cantare paratum.
Plena domus curas abigit.cellaria plena.
Plena penus.pleniq; cadi.plenæq; lagenæ.
Hordea plena.greges læti.grauis ære crumena:
Tunc iuuat hybernos noctu uigilare decembres
Ante focum;& cineri ludos inarare bacillo.
Torrere & tepidis toſtas aperire fauillis
Caſtaneas:plenoq; ſitim reſtringere uitro:
Fabellaſq; inter nentes ridere puellas.
Tityrus ut fama eſt ſub Mœcenate uetuſto
Rura:boues:& agros:& Martia bella canebat
Altius:& magno pulſabat ſydera cantu.
Eloquium fortuna dabat.nos debile uulgus
Pannoſos macie affectos:farragine paſtos
Aoniæ fugiunt Muſæ:contēnit Apollo.
Si ſperata mihi dederit fortuna quod opto:
Syl. Candide præſenti te ſollicitudine ſoluam.
O utinam Syluane foret tibi tanta uoluntas:
Can. Quanta eſt hac etiam tibi tempeſtate facultas:
Non ego diuitias Coſmi non ſerica poſco
Pallia:non tyrias chlamides:non prandia regum
Non patinam Eſopi fameo:clipeũue Mineruæ.
Nil opus eſt regis laribus:cui ferrea nomen
Tradidit:aut ſi mens non fallitur:ænea barba.
Hæc me iam pridem memini didiciſſe ſub umbro.
Poſtulo ueſtitum:peto uictum ſub lare paruo
Certior iſtud opis toti non defore uitæ.
Sint mihi Pytagoreæ menſæ.Codriq; ſupellex.

Sæpe alios qui ſpem dederint inuenimus ore
Magnificos:ſed re modicos.tibi fidimus uni.
Tu mihi ſi fueris mendax:prædicitur omnis
Spes.ut ſolſtitio fiam Philomena reuerſo
Mutus:& elingis.ſuſpēdere poſtibus arma
Tempus erit.clauſoq; abigi ſpectacula circo.
Syl. Candide uidiſti Romam ſanctiq; ſenatus
Pontifices.ubi tot uates:ubi copia rerum
Tantarum? facile eſt illis diteſcere campis.
Can. Deciperis me uelle putans diteſcere.ueſci
Et lupus omne animal crudis exiſtimat eſcis
Tuq; putas alios quo tu pede claudere paſſum.
Non ego ditari cupio.ſed uiuere paruo.
Fac habeam tenuem ſine ſolicitudine uictum.
Hos contentus eam.Romana palatia uidi.
Sed quid Roma putas mihi proderit? o Syluane
Occidit Auguſtus nunquam rediturus ab Orco.
Si quid Roma dabit:nugas dabit:accipit aurum
Verba dat.heu Romæ nunc ſola pecunia regnat.
Exilium uirtus patitur? ſperare iubemur
Vndiq; & in toto uates ſpe paſcimur orbe.
Syl. Dic pugnas:dic geſta uirum.dic prœlia regum.
Vertere ad hos:q ſceptra tenent q regna gubernāt
Inuenies qui te de ſordibus eruat iſtis.
Can. Inueniam qui me derideat.& ſubſannet:
Tempeſtate iſta reuerentia tanta poeſi.
Quanta lupanari.quid me Syluane laceſſis?
Syl. Non decet obſcœnis uatem prorumpere uerbis
Can. Non poſſum non uera loqui.ſi uera taceri

Forte uelis.leuibus me parce laceſſere dictis.
Syl. Vtile conſilium præſtare laceſſere non eſt.
Can. Conſilii locuples ego.ſed pauperrimus auri.
Qui pugnas.qui geſta uirum.qui prœlia regum
Dicet inops uates.cui nec quo fiſtula poſſit
Apitius incidi.fieriq; foramina:culter?
Aſpice ut excuſſis luxata manubria caluis.
Vt dentata acies:ueteriq; ſimllllima ſerræ:
Hoc leue.ſed menſæ grauæ & intollerabile damnum.
Vtile conſilium firmat.ſed inutile mentem
Frangit.& extenuat uires:animumq; retundit:
Magnates dare parua pudet:dare magna recuſant.
Adde quod & noſti curant ita carmina reges.
Vt frondes aquilo:mare lybs.uineta pruinæ.
Ipſi ad delitias reges & ad ocia uerſi
Quod celebrant laudari optant.hinc carmina manant
Predita de ſtudio Veneris:de ſcurrilitate:
De ganea.de ſegnitie:de infamibus actis.
Quæ caſtum capitale nefas celebrare poetam
At qui dura manu geſſerunt bella potenti
Fortiter utentes ferro non molliter auro.
Dilexere graues muſas heroica facta
Qui faciunt reges heroica carmina laudant.
Vt ceſſere uiri fortes.& maſcula uirtus.
Dicendum altiloqui nihil inuenere poetæ.
Occidit ingenium uatum:ruit alta poeſis
At ſi forte aliquis regum gerit aſpera bella.
Et decus armorum ſtudiis belloq; parauit.
Nil genus externum uenturaq; ſæcula curat

Laude ſuæ gentis ſatur:& præſentibus annis
Barbarus eſt:neq; carmen amat uel auarus in auro
Mergitur atq; midæ curis flagrantibus ardet:
Eſt & apud reges.rudis:inuida.ruſtica turba:
Mimmus:adulator:læno:aſſentator:adulter.
Hiſtrio:ſcurra:quibus uirtus odioſa poetas
Mille modis abigunt.ut quando cadauera corui
Inuenere.fugant alias uolucresq; feraſq;.
Sunt etiam uates quidam ſine lege petulci.
Qui ſine lege aliti ſine præceptoribus audent
Quicquid amant reges:& amant infamia ſolum
Scribere.nam uates etiam dementia uexat.
Hi ſe neſcio qua mentis leuitate poetas
Eſſe uolunt poſtquam triuialibus ora cicutis
Applicuere.ſibi applaudunt.ſua carmina iactant
Inſulſi:illepidi:indociles.improuidi:inepti.
Qui ſolet his uacuas præbere ambagibus aures
Id uicium commune putat doctiſq; reſiſtit
Vatibus a uero indoctus diſcernere falſum:
Syl. Candide per ſuperos per olympica numina iuro
Me tibi(ſi uenti ueniant ad uela ſecundi)
Laturum auxilium meliora in tempora uiue.
Nec pauliſper adhuc mecum ſperare recuſa
Can. Si mihi ſic optas.tibi ſit Syluane quod optas
Syl. Opto equidem dictumq; fides non ſera ſequetur.
Can. Vade malis auibus nunquam rediturus auare.
Et facias ſubito quicquid tractaueris aurum
More midæ:quando uirtus tibi uilior auro.

Nullus oues curat. iam tertia luxerat haura.
Miror: oues refero: ac numero: caprumq; requirens
Obſtupeo. puerum clamo: magalia luſtro.
Vera loquar magicis ne forte liquoribus unctus
Extimui aſcenſo migraſſet in aere capro.
Nanq; ſtriges tali fama eſt ope: nocte uagantes
Ad quædam longinqua procul conuiuia ferri.
Attonitus tandem pecudes ad paſcua duco.
Dũq; pecudum meditans ſubeo nemus: ecce p umbras
Ecce procul caper in dumis ſtrepit: atq; reluctans.
Cornibus aduerſis contra ſua uincula pugnat.
Terruit incautum ſubito feralis imago:
Et nil tale ratum. firmato pectore tandem.
Noſco animal: ſubienſq; rubos ſeco uincula runca.
Sero domum rediens uideo per paſcua longe
Turbam exultantem riſu iuueniliter alto
Vt prope conſtitimus: meq; agnouere: ſalutant.
Et tuus ecce aiunt puer hic o iane luporum
Erutus e foueis: dum nocte perambulat agros
Incidit in caſſes. & ſic inuentus uterq;
Et caper & paſtor: caper hæc incõmoda paſſus
Languet adhuc. puer imprudens inſanior hirco eſt.
Virgo ſuperbiuit mox ut ſe audiuit amari:
Et pueri ſimulans curam ignorare: pudorem
Fingit: ut ad formam faciat pudor: ora ſinumq;
Ornat: & in terram uerſis incædit ocellis
Callida. uulpina rem ſimplicitate gubernat:
Hæc ſtudia: hi caſſes. hæc ſunt mulieribus arma
Illa ſua ſperans Galathæa aliquando potiri

Contempta mercede ſuos ſectatur amores.
Propterea plauſtro ſtiua bobuſq; relictis
Ad paſtoris opus redeo:ſubiecta furori
Iſta iuuentutis leuitas rura omnia uexat.
Alp. Quod nequit ingenium caſus facit.o ſtupor o ſors
Ingenioſa:o res riſu celebranda bimeſtri.
Iane fides ſeruanda:tibi Philomena laborat.
Sed quod tam uafro memoras de uirginis aſtu
Rettulit in mentem:quæ pſallere ſæpe ſolebat
Carmina fœmineis olim de fraudibus Vmber.
Iann. Dic Vmbri dic ſi quid habes.meditare parumper
Et uerba & numeros.umbri ē memorabile carmē
Alp. Eſt ut ais:ſed non gratis:memorabile carmen.
Quas referes grates? & quid mercedis habebo?
Iann. Accipe:promiſſis abſoluo:& ſpicula reddo:
Alp. Dum uado ad uentrem poſt hæc carecta leuandū.
Ianne meum tu coge pecus:ne uitibus obſit.
Iann. O aries:aries:qui tortis cornibus atrum
Dæmona præſentas:ſemper uineta ſubintras
Non ſapies dones foſſa tibi lumina fronte
Eruero:non ſunt porrecta in iugera centum
Paſcua ſat.niſi pampineos populeris & agros
Alp. Ianne recordatus redeo:ſed plurima forſan
Nondum nota tibi referam.cognouerat Vmber
Omnia:quæ fas eſt homini perdiſcere cœlos
Sydera:tellurem:uentos:mare.flumina. fontes.
Viderat & rhodopen.atq; alta ceraunia.& oſſam
Gallica regna.ararim.rhodanū.tyberimq; padūq;
Attica Romanis referebat carminn uerbis
d

Ore utroq; potens: & lingua primus utraq;.
Hunc unum nobis inuidit græcia: & ipſi
Archades: & thracum ſaltum: & theſala tempe.
Si quid erit quod forte uelis tibi notius eſſe:
Candidus illius ſemper documenta ſecutus
Non procul hinc, hæc ille tenet, nos ille docebit:
Sed iam ſeptiforem flatu experiamur auenam:
Ante tamen nymphæ precor ut libetrides adſint.
Præſertim quæ plus meminiſſe polymnia fertur.
Fœmineum ſeruile genus: crudele: ſuperbum
Lege: modo ratione: caret, confinia recti
Negligit: extremis gaudet: facit omnia uoto
Præcipiti uel lenta iacet: uel concita currit.
Fœmina ſemper hyems atq; intractabile frigus
Aut canis ardentes contriſtat ſidere terras.
Temperiem nunquã: nunquã mediocria curat.
Vel te ardenter amat: uel te capitaliter odit.
Si grauis eſt. mœret toruo nimis hernica uultu.
Si ſtudeat comis fieri grauitate remiſſa:
Fit leuis erumpit blando laſciuia riſu:
Et lepor in molli radiat meretricius ore.
Flet: ridet: ſapit: inſanit: formidat & audet:
Vult: non uult. ſecumq; ſibi contraria pugnat.
Mobilis. inconſtans. uaga. garrulla. uana. bilinguis
Imperioſa. minax. indignabunda. cruenta.
Improba. auara. rapax. q̃rula. iuida. credula mẽdax
Impatiens. oneroſa. bibax. temeraria. mordax:
Ambitioſa. leuis. maga. lena. ſuperſtitioſa.
Deſidioſa. uorax. ganeæ ſtudioſa. palatum.

Docta, ſalax, petulans. & dedita molliciei.
Dedita blanditiis curandæ dedita formæ:
Iræ odiiq; tenax. in idonea tempora diſfert.
Vlciſendi animos. infida. ingrata: maligna.
Impetuoſa audax. fera. litigioſa. rebellis.
Exprobat excuſat tragica ſua crimina uoce.
Murmurat accendit rixas: nil fœdera pendit.
Ridet amicitias: curat ſua commoda tantum.
Ludit: adulatur. defert, ſale mordet amaro.
Seminat in uulgus nugas auditaq; lingua
Auget & ex humili tumulo producet olympum.
Diſſimulat. ſimulat doctiſſima fingere cauſas
Ordiriq; dolos: fraudiq; accommodat ora.
Ora omnes facili caſus immitantia motu.
Non potes inſidias euadere: non potes aſtum
Vincere: tantæ artes ſolertia tanta nocendi:
Et q̄q̄ uideas oculis præſentibus. audet
Excuſare nefas. potis eſt eludere ſenſus
Sedulitate animi. nihil eſt quod credere poſſis
Et nihil eſt quod non. ſi uult. te credere cogat:
His facient. exempla fidemquæ crimina non ſunt
Fœminea tentata manu: dedit hoſtibus arcem
Decepta ornatu brachii Tarpeia ſiniſtri.
Sæuijt in natos manibus Medea cruentis.
Tindaris egæas onerauit nauibus undas.
Scylla hoſtem ſequitur patri furata capillum:
Fratrem Biblis amat. ſubicit Myrra parenti.
Concubitus nati longæua Semiramis ardet:
Cauſa necis uati coniunx fuit Amphiarao

Occidere uiros nocturnis bellides armis:
Orphea membratim Cicones ſecuere poetam
Cognita luxuriæ petulantia paſiphaææ.
Phædra pudicitiam contra crudeliter auſa eſt:
Decepit iudea uirum Rebecca ſuamq;
Progeniem uellans hircino guttura tergo.
Porrigit Alcide coniunx fatale uenenum.
Decipit Hippodame patrem: Lauinia Troes
Implicat ancipiti bello. Briſeis Achillem
Depulit e caſtris, demens Chryſeide factus
Fulminat atrides. & ſentit Apollinis iras:
Eua genus noſtrum: fœlicibus expulit aruis.
Credite paſtores: per ruſtica numina iuro:
Paſcua ſi gregibus ueſtris innoxia uultis,
Si uobis ouium cura eſt. ſi deniq; uobis
Grata quies: pax uita, leues prohibite puellas.
Pellanturq; procul ueſtris ab ouilibus omnes:
Teſthylis. & Phyllis: Galathea: Neæra liquoris
Dicite quæ triſtem mulier deſcendit ad Orcum
Et redit? potuit ſi non male ſana fuiſſet
Euridice reuehi per quas deſcenderat umbras.
Rapta ſequi renuit feſſam Proſerpina matrem.
At pius Enæas redit. remeauit & Orpheus:
Maximus Alcides & Theſeus & duo fratres
Vnus equis: alius pugnis bonus atq; paleſtra
Et noſter deus. unde ſalus & uita reſurgit.
Hæc ſunt paſtores hæc ſunt myſteria uobis.
Aduertenda animi fugiunt obſcœna uiriles.
Fœmineas loca delectant infamia mentes.

Vt ſemel in ſcopulos uento contortus & unda
Nauta ſit incautis monſtrare pericula nautis:
Sic ſenior longo factus prudentior uſu
Præteritos meminit caſus: aperitq; futuri
Temporis euentus, uitæq; pericula monſtrat:
Si fugiunt Aquilam fulicæ: ſi retia cerui.
Si agna lupum: ſi dãma canem, muliebria cur non
Blandimenta fugis tantum tibi noxia paſtor?
Eſt in eis pietas Crocodili aſtutia Hyenæ.
Cum flet & appellat te blandius: inſidiatur.
Fœmineos paſtor fugito (ſunt retia) uultus.
Non animis, non uirtuti: non uiribus ullis
Fidito non clipeo, cuius munimine Perſeus.
Vidit ſaxificæ colubros impune Meduſæ.
Monſtra peremerunt multi domuere Gigantes:
Euertere urbes: legem impoſuere marinis
Fluctibus: impetui fluuiorum & montibus aſpris
Sacra coronarunt multos certamina: ſed qui
Cuncta ſubegerunt, ſunt a muliere ſubacti.
Rex qui paſtor erat, funda: ſpolijq; Leonis
Inclytus: & natus: qui templa Syonia fecit
Primus: & excellens inuicto robore Sanſon.
Fœmineum ſubire iugnm, minus officit ignis.
Saxa, minus Rũphæa minus: minus haſta minus mors
Nec formæ contenta ſuæ ſplendore decorem
Auget mille modis mulier frontem ligat auro.
Purpurat arte genas: & collocat arte capillos.
Arte regit greſſus, & lumina temperat arte.
Currit ut in latebras ludens perducat amantem.

Vult dare:ſed cupiens ſimplex & honeſtà uideri:
Denegat:& pugnat.ſed uult ſuper omnia uinci
Fœmina cæciaco(res mira) ſimillima uento eſt.
Qui trahit expellens mendaci nubila flatu:
Quiſquis es:expertus moneo tentare recuſa
Dum licet:hic fragilis quod habet faſtidia ſexus
Immundum natura animal.ſed quæritur arte
Modices:id luce opus eſt.ea ſomnia nocte.
Deglabrat.lauat.& pinguit.ſtriat:ungit & ornat.
Tota dolus:tota ars:tota hiſtrio:tota uenenum.
Conſilio ſpeculi gerit omnia labra mouere
Diſcit:& in ſpecto uultum componere uitro:
Diſcit blandiri: diſcit ridere.iocari.
Incendens humeros diſcit uibrare.nateſq;
Quid ſibi uult nudum pectus? quid aperta ſuperne
Rimula:quæ bifidam deducit in ubera uallem?
Nempe nihil.niſi quo uirus penetrabile ſenſum
Plus premat:& ſtygiæ rapiant præcordia flammæ.
Hi iuuenum ſcopuli ſyrtes:ſcyllæ:atq; charibdes:
Hæ immundæ phinei uolucres quæ uentre ſoluto:
Proluuie fœda thalamos:cœnacula menſas
Compita:templa:uias:agros:mare:flumina.montes:
Inceſtare ſolent.hæ ſunt phorcinides ore
Monſtrifico.extremis libiæ quæ in finibus olim
Aſpectu mutare homines in ſaxa ſolebant.
Carmina doctiloqui curſim recitauimus umbri.
Quæ ſi uiſa tibi nimium prolixa memento
Ipſius id rei uicium non carminis eſſe:
Non longum eſt carmen.mulierum amentia longa eſt.

Ian. O memorande ſenex: quo ſe uetus umbria tantum
Iactat: & ipſe tuæ Tyberis conterminus urbi.
Martia non ab re tantũ te Roma uocabat.
Ipſa tuas artes: & non triuialia norat
Carmina, te uita functum fleuere latinæ
Naiades & graiæ, tua molliter oſſa quieſcant
Semper & in ſummo mens aurea uiuat olympo.

Aegloga quinta quæ dicitur Candidus de conſuetudine diuitum erga poetas. Colloquutores Syluanus & Candidus.

Syl. CAndide nobiſcum pecudes aliquando ſolebas
Paſcerẽ & his gelidis calãos iflarẽ ſub ũbris.
Et miſcere ſales ſimul & certare paleſtra.
Nunc autem quaſi paſtores & rura peroſus
Paſcua ſopito fugis: & trahis ocia cantu.
Can. Vos quibus ẽ res ampla domi: qbus ubera uaccæ
Plena ferunt: quibus alba greges mulctralia cõplẽt
Cymbia lacte niuent: & piguia prandia fumant:
Carmina laudatis. ſiquid concinius exit:
Plauditis: ac læti placidas extenditis aures.
Pro numeris uanas laudes: & inania uerba
Redditis. interea paſtor ſitit: eſurit: alget.
Syl. Nõne potens curare greges. & dicere uerſus
Cum uacat? & poſitis uitam traducere curis?
Can. Omnẽ operã gregibus paſtorẽ impẽdere oportet
Ire redire: lupos arcere: mapalia ſæpe.
Cingere: mercari paleas: & pabula: uictum

Quærere:nil ſupereſt ocii:laudabile carmen
Omnem operam totumq; caput Syluane requirit.
Grande utrunq; opus eſt:& noſtris uiribus impar
Cum cecini ſitio:ſitienti pocula nemo
Porrigit.irrident alii:tibi penula dicunt
Candide trita.genu nudum.riget hiſpida barba.
Iam Syluæ implumes:& hyems in montibus albet.
Iraſcor:doleo:indignor.fert omnia uictus:
Lanicium:fœtuſq; mares.non uendimus agnas.
Sed quia lac paſcunt:premitur nihil.ubera ſiccant.
Pœnitet ingenii ſi quid mihi.pœnitet artis:
Pœnitet & uitæ:poſtq̃ mihi nulla ſecundant
Et tot ſyderibus quot ſunt in nocte ſerena.
Hactenus ut noſti.gratis cantauimus ætas
Indiga paucorum merces fuit:altera longe
Conditio ſeni:quod nunc ſubit.omnium egenos
Reddit:& extinctis lucri ſpem uiribus aufert.
Mox erit utendum partis,modo quærere tempus.
En formica breuis:ſed preuida beſtia condit
In brummam noua farra cauis æſtate latebris.
Neue renaſcantur:fruges ſecat ore ſepultas:
Scire genethliacos fatalia ſydera dicunt.
Hi ſub Mercurio nates:& ſub Ioue reges
Magnateſq; locant:iſtis dat Iuppiter aurum:
Atq; magiſtratus.dat Maiæ filius illis
Ingenium:linguam:cytharas & carminis artem
Hæc tua ſors.quid quæris opes? deus oia in omnes
Diuidit:ut melius nobis uidet eſſe futurum.
Sorte tua contentus abi.ſine cætera nobis.

Can. Sunt tibi diuitiæ mihi carmina, quid petis ergo
Carmen? & inuadis partes Syluane alienas?
Syl: Non tibi ſurripio carmen: nec Apollinis arma:
Sed dare dulciſonis aures concentibus opto.
Can. Si gaudere meis igitur concentibus optas:
Nos gaudere tuis opibus Syluanæ decoſum eſt.
Syl. Ille meis opibus gaudet qui diligit. odit
Inuidus: atq; animo bona fert aliena moleſto
Can. Sic quoq; tu noſtris abſens gaudere camœnis
Sat potes. hæc artis ſat ſint tibi gaudia noſtræ.
Carmina ſunt auris conuiuia: caſeus oris.
Si cupis auditu fac nos gaudere palato.
Hoc amor: hoc pietas: hoc uult deus: oia non dat
Omnibus: ut nemo ſibi ſit ſatis: indigeatq;.
Alter ope alterius, quæ res coniungit in unum
Omne genus. Gallos: Mauros: Italos: & Iberos.
Sidera iungamus: facito mihi Iuppitet adſit:
Et tibi Mercuries noſter dabit omnia faxo.
Pilleolum: uirgam: cytharas. nodum Herculis: alas
Syl. Vana ſuperuacuis inculcas plurima uerbis.
Can. Vana inquis: quæ damna tuis inferre uidentur
Diuitiis. ſi uis noſtras audire camœnas:
Erue ſopitam de ſollicitudine mentem.
Vult hilares animos, tranquillaq; pectora carmen.
Torpeo: ut exuriem patiens & frigora Miluus.
Iam dudum ſquarroſa cutis: ſitus occupat ora.
Nec pecus in ſtabulis: nec in agro farra: nec aurum
In loculis: & uis poſitis me uiuere curis?
Non facit ad noſtros talis medicina dolores.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA. VITTORIO EMANUELE

Fac alacrem: tege: paſce: graui ſuccurre ſenectæ.
Inuenies promptum uerſu: & cantare paratum.
Plena domus curas abigit. cellaria plena.
Plena penus. pleniq; cadi. plenæq; lagenæ.
Hordea plena. greges læti. grauis ære crumena:
Tunc iuuat hybernos noctu uigilare decembres
Ante focum: & cineri ludos inarare bacillo.
Torrere & tepidis toſtas aperire fauillis
Caſtaneas: plenoq; ſitim reſtringere uitro:
Fabellaſq; inter nentes ridere puellas.
Tityrus ut fama eſt ſub Mœcenate uetuſto
Rura: boues: & agros: & Martia bella canebat
Altius: & magno pulſabat ſydera cantu.
Eloquium fortuna dabat. nos debile uulgus
Pannoſos macie affectos: farragine paſtos
Aoniæ fugiunt Muſæ: contēnit Apollo.
Si ſperata mihi dederit fortuna quod opto:
Syl. Candide præſenti te ſollicitudine ſoluam.
O utinam Syluane foret tibi tanta uoluntas:
Can. Quanta eſt hac etiam tibi tempeſtate facultas:
Non ego diuitias Coſmi non ſerica poſco
Pallia: non tyrias chlamides: non prandia regum
Non patinam Eſopi fameo: clipeūue Mineruæ.
Nil opus eſt regis laribus: cui ferrea nomen
Tradidit: aut ſi mens non fallitur: ænea barba.
Hæc me iam pridem memini didiciſſe ſub umbro.
Poſtulo ueſtitum: peto uictum ſub lare paruo
Certior iſtud opis toti non defore uitæ.
Sint mihi Pytagoreæ menſæ. Codriq; ſupellex.

Sæpe alios qui ſpem dederint inuenimus ore
Magnificos:ſed re modicos.tibi fidimus uni.
Tu mihi ſi fueris mendax ſpræ dicitur omnis
Spes.ut ſolſtitio fiam Philomena reuerſo
Mutus:& elingis.ſuſpēdere poſtibus arma
Tempus erit.clauſoq; abigi ſpectacula circo.
Syl. Candide uidiſti Romam ſanctiq; ſenatus
Pontifices.ubi tot uates:ubi copia rerum
Tantarum? facile eſt illis diteſcere campis.
Can. Deciperis me uelle putans diteſcere.ueſci
Et lupus omne animal crudis exiſtimat eſcis
Tuq; putas alios quo tu pede claudere paſſum.
Non ego ditari cupio.ſed uiuere paruo.
Fac habeam tenuem ſine ſolicitudine uictum.
Hos contentus eam.Romana palatia uidi.
Sed quid Roma putas mihi proderit? o Syluane
Occidit Auguſtus nunquam rediturus ab Orco.
Si quid Roma dabit:nugas dabit:accipit aurum
Verba dat.heu Romæ nunc ſola pecunia regnat.
Exilium uirtus patitur? ſperare iubemur
Vndiq; & in toto uates ſpe paſcimur orbe.
Syl. Dic pugnas:dic geſta uirum.dic prœlia regum.
Vertere ad hos:q ſceptra tenent q regna gubernāt
Inuenies qui te de ſordibus eruat iſtis.
Can. Inueniam qui me derideat.& ſubſannet:
Tempeſtate iſta reuerentia tanta poeſi.
Quanta lupanari.quid me Syluane laceſſis?
Syl. Non decet obſcœnis uatem prorumpere uerbis
Can. Non poſſum non uera loqui.ſi uera taceri

Forte uelis.leuibus me parce laceſſere dictis.
Syl. Vtile conſilium præſtare laceſſere non eſt.
Can. Conſilii locuples ego.ſed pauperrimus auri.
Qui pugnas.qui geſta uirum.qui prœlia regum
Dicet inops uates.cui nec quo fiſtula poſſit
Apitius incidi.fieriq; foramina:culter?
Aſpice ut excuſſis luxata manubria caluis.
Vt dentata acies:ueteriq; ſimillima ſerræ:
Hoc leue.ſed menſæ grauæ & intollerabile damnum.
Vtile conſilium firmat.ſed inutile mentem
Frangit.& extenuat uires:animumq; retundit:
Magnates dare parua pudet:dare magna recuſant.
Adde quod & noſti curant ita carmina reges.
Vt frondes aquilo:mare lybs.uineta pruinæ.
Ipſi ad delitias reges & ad ocia uerſi
Quod celebrant laudari optant.hinc carmina manant
Predita de ſtudio Veneris:de ſcurrilitate:
De ganea.de ſegnitie:de infamibus actis.
Quæ caſtum capitale nefas celebrare poetam
At qui dura manu geſſerunt bella potenti
Fortiter utentes ferro non molliter auro.
Dilexere graues muſas heroica facta
Qui faciunt reges heroica carmina laudant.
Vt ceſſere uiri fortes.& maſcula uirtus.
Dicendum altiloqui nihil inuenere poetæ.
Occidit ingenium uatum:ruit alta poeſis
At ſi forte aliquis regum gerit aſpera bella.
Et decus armorum ſtudiis belloq; parauit.
Nil genus externum uenturaq; ſæcula curat

Laude ſuæ gentis ſatur:& præſentibus annis
Barbarus eſt:neq́ꝫ carmen amat uel auarus in auro
Mergitur atqꝫ midæ curis flagrantibus ardet:
Eſt & apud reges.rudis:inuida.ruſtica turba:
Mim mus:adulator:læno:aſſentator:adulter.
Hiſtrio:ſcurra:quibus uirtus odioſa poetas
Mille modis abigunt.ut quando cadauera corui
Inuenere.fugant alias uolucresqꝫ feraſqꝫ.
Sunt etiam uates quidam ſine lege petulci.
Qui ſine lege aliti ſine præceptoribus audent
Quicquid amant reges:& amant infamia ſolum
Scribere.nam uates etiam dementia uexat.
Hi ſe neſcio qua mentis leuitate poetas
Eſſe uolunt poſtquam triuialibus ora cicutis
Applicuere.ſibi applaudunt.ſua carmina iactant
Inſulſi:illepidi:indociles.improuidi :inepti.
Qui ſolet his uacuas præbere ambagibus aures
Id uicium commune putat doctiſqꝫ reſiſtit
Vatibus a uero indoctus diſcernere falſum:
Syl. Candide per ſuperos per olympica numina iuro
Me tibi(ſi uenti ueniant ad uela ſecundi)
Laturum auxilium meliora in tempora uiue.
Nec pauliſper adhuc mecum ſperare recuſa
Can. Si mihi ſic optas.tibi ſit Syluane quod optas
Syl. Opto equidem dictumqꝫ fides non ſera ſequetur.
Can. Vade malis auibus nunquam rediturus auare.
Et facias ſubito quicquid tractaueris aurum
More midæ:quando uirtus tibi uilior auro.

Aegloga Sexta quæ dicitur Cornix de diſceptatione Ru
ſticorum & Ciuium. Colloquutores Cornix & Fulica.

Cor. CIngit hyems: mugit boreas a culmine pendet
Stiria depoſitis bobus requieſcit arator:
Dormit humus: clauſo paſtor tunicatus o uili.
Ceſſat iners. ſedet ante focum fumoſa Neæra
Atq; polenta coquit. prius intolerabilis æſtas
Nunc laudatur. hyems æſtu laudata moleſto
Diſplicet. optatum damnat præſentia frigus

Fuli. Omne bonum præſens minus eſt. ſperata uidentur
Magna uelut maius reddit diſtantia lumen

Cor. Delitias habet omne ſuas: & gaudia tempus.
Aſpice ut inſpexi tritaq; in ueſte ligati
Cæde ſuum pueri exultant. inflatur in utrem
Immiſſus ueſſica fabis: ſonat & micat acta
Nunc pede: nunc cubito: ſtricto nunc obuia pugno
Si cadit attollunt. curſu labor atq; recurſu
Brunam abigit glaciale gelu pila ruſtica uincit.
Nos tamen hic melius tepido ſub ſtramine forti
Tranſigimus tempus dum lac cogit igne recoctũ

Fuli. Pauperiem declarat hyems improuida certe
Turba ſumus iuuenes. ſecuri æſtate uagamur
Immemores hyemis: noſtrũ æs tibicinis omne eſt
Vt redit e Scythia Boreas nidoſq; uolucrum
Frondibus oſtendit nudata cadentibus arbor:
Fringemus nudi ſcapulas. dorſum: ilia: plantas.
Stultitiam declarat hyems. ſapientius urbes
Congeriem nũmum accumulant. & ad ilia uulpes
Melotaſq; trahunt: maculoſaq; tergora Lyncis:

Cor. Deſpiciunt omnes:nec nos in crimine ſoli.
Immo ipſos uexat grauior dementia ciues
Verum illis mater nobis fortuna nouerca
Nos premit infœlix ſors eſt dementia.fac ſim
Fortunatus:ero locuplex:ero primus in urbe.
Audiar.aſſurgent omnes.me uertice nudo
Vulgus adorabit.me plebs.me conſulet omnis
Turba:magiſtratus etiam:populuſq; patreſq;.
Fuli: O cornix cornix non eſt fortuna:ſed ipſe:
Quo ſapiunt homines animus fortuna potentem
Non facit:immo deus:cauſam recitabat Amyntas
Cor. Eſt fortuna deus.ſed quid recitarit Amyntas
Dic precor:in cauſis erat ingenioſus & acer.
Ante tamen paulum pecus & præſepia: uiſe.
Vade:redi:calor eſt poſt frigora dulcior ito
Ful. Attingit nix alta genu:uix teſta reſiſtunt
Tanto oneri.ſublimis apex in uertice furni
Pyramidem fecit metaq; aſſurgit acuta.
Cor. Da pecori cordum.ſtipuliſq; foramina claude:
Si paries hiat:& rediens lætamine muni
Limina.nulla gregi grauior q̃ frigora peſtis.
Iã ne ades? oh quæ nã hæc ſolito ꝑperãtia maior?
Fuli. Sollicitum me reddit hyems in frigore & igni:
Maxima ſtrenuitas:fœno recubare calenti.
Abſcondiq; cauo accubitu poſt frigora:dulce eſt.
Cor. Incipe:& enarra diſcrimina ruris & urbis.
Fuli. Hoc igitur tantum ruris diſcrimen & urbis
Taliter exortum noſter recitabat Amyntas.
Principio rerum primaq; ab origine mundi

Cum muliere marem ſociali fœdere iungens
Cœli opifer (ſic nāq; deum appellabat Amyntas)
Nomen adhuc teneo: natos producere iuſſit.
Atq; modum docuit fieri quo pignora poſſent.
Accinxere operi. mandata fideliter implent.
Sicq; utinam de pomi eſu ſeruata fuiſſent.
Fœmina fit mater. puerum parit atq; puellam:
Atq; puerperio ſimili fœcunda quotanis
Auxit in immenſum generis primordia noſtri:
Poſt tria luſtra deus rediit. dum pignora pectit
Fœmina proſpiciens uenientem a limine uidit:
Adam aberat ſecurus oues paſcebat adulter
Nullus adhuc ſuſpectus erat. ſed multiplicatis
Connubiis fraudata fides. ſine cornibus hirci
Facti & Zelotipo coniunx ſuſpecta marito:
Nam quæ quiſq; facit: fieri ſub furta ueretur.
Erubuit mater: nimiæq; libidinis ingens
Indicium rata tot natos: abſcondere quoſdam
Accelerat. fœno ſepelit: paleiſq; recondit:
Iamq; lares deus ingreſſus ſaluere penates
Iuſſit. & huc dixit mulier tibi pignora profer:
Fœmina maiores natu procedere mandat:
His deus arriſit: uelut arridere ſolemus
Exiguis auium pullis: paruiſue catellis:
Et primo lætatus ait cape regia ſceptra:
Rex eris. at ferrum & belli dedit arma ſecūdo:
Et dum inquit eris: falces populiq; ſecures
Protulit: & uites. & pila inſignia Romæ
Iamq; magiſtratus celebres partitus in omnem

Progeniem:humans tacitus uoluebat honores:
Interea matet rebus gauiſa ſecundis
Euolat ad caulas:& quos abſconderat:ultro
Protulit:hæc dicens:noſtri quoq; pignora uentris:
Hos aliquo Pater omnipotens dignabere dono.
Settoſum albebat paleis caput heſerat armis
Stramen:& antiquis quæ pendet aranea tectis.
Non arriſit eis:ſed triſtis turbidus ore
Vos fœnum:terram:& ſtipulas deus inquit oletis.
Veſter erit ſtimulus:ueſter ligo:paſtina ueſtra.
Veſter erit uomer:iuga ueſtra:agreſtia ueſtra
Omnia:aratores eritis:pecorumq; magiſtri.
Fœniſecæ:ſoliſoſſores:nautæ atq; bubulci.
Sed tamen ex uobis quoſdam donauimus urbe:
Qui ſint fartores:lanii:lixæ:artocopiq;.
Et genus hoc alii:ſoliti ſordeſcere ſemper:
Sudate:& toto ſeruite prioribus æuo:
Taliter omnipotens fatus repetiuit olympum:
Sic factum eſt ſeruile genus:ſic ruris & urbis
Inductum diſcrimen ait Mantous Amyntas.
Cor. Mirabar:ſiquid recti dixiſſet Amyntas.
Ciuis erat.ſemper nobis urbana iuuentus.
Cui nihil eſt præter ſtulta hæc commenta negocii:
Ludit:in agreſtes ſemper iaculantur:& urbis
Talia garrulitas:& uaniloquentia fingit.
At neq; de ſuperis pudet has cõponere nugas.
Iſte iocus manifeſta gerit conuicia ſecum.
Sed tu tam rudis es:tam pleno inflatus omaſo:
Vt neq; perpendas iſto te ſcõmate carpi.

Nos quoq; paulisper mentē extendamus ad urbis
Stultitiam. ne forte putes ſapientius illos
Viuere. qui ſplendent auro. qui murice fulgent.
His oculis uidi tunicis pleroſq; ſuperbis
Veſtiri. atq; foro regali incendere greſſu
Quos ſecreta fames p̄mit. atq; domeſtica egeſtas.
Stultius his certe nihil eſt. opulentia ficta
Paupertas & ſegnities. & inertia uitæ
Vera. quid eſt aliud q̄ deſipientia uera?
Vidi etiam patres (o rem indignam atq; nefandā)
Dum ſegnes dormire uolunt: & uiuere laute:
Proſtituiſſe ſuas uulgo cum coniuge natas.
Quid peius? quid pfidius? quid ſtultius unquam?
Quid ſi uitam alio nequeunt traducere pacto?
Cum totidem quot nos habeāt animaſq; manuſq;
Dic cur uitam alio nequeant traducere pacto.
Eſt etiam cuius uecors induſtria uanas
Syl. Quærat opes: ubi nullus opes inuenit ab æuo:
Aes lauat herbarum ſuccis: & uertere in aurum
Can? Aeſtimat. ac nigra ſemper fulligine pallet.
Eſt qui dum tellure latens deſiderat aurum
Dat magicis operam ſtudiis. & tempora perdit.
Quid leuius? quid futilius? quid inanius unquā?
Omnia ne ueniant ad opus telluris & agri.
Omnia pertentant. ut agant nihil. omnia uerſant.
Semper agunt. nunq̄ peragunt. ex fœnore uictū
Infamem extorquent. ui. fraude. doliſq; laborant:
Mille uiis opibus mille inſidiantur honori.
Nos capras & oues. armentaq; paſcimus illi

Accipitres:catulos:& equos:& cercopythecos.
Ruſticus & ouium paſtor:uolucrum ꝙ canumꝙ
Ciuis.utrum melius te iudice:nobiliuſq;
O fulica.utilitas unde atꝙ opulentia maior?

Fuli. Si uenit ex noſtris operis opulentia maior.
Ciuibus unde igitur tantarum copia rerum?

Cor. Ex ui:fraude:dolis:ui:fraude:doliſꝙ laborant.
Nonne uides inſane ut nos crudeliter urgent?
Quo capiunt aſtu:nos irretire loquendo
Sacrum offerre putant:& opus ſublime pinumꝙ
Huc aures:oculoſꝙ adigunt huc ora manuſꝙ.

Fuli. Vnde urbanarum tibi tanta peritia rerum?

Cor. Hæc didici:quondam ductis in mœnia capris
Cum lac uociferans ibam uenale per urbem
Manſi apud Artocopũ.ſapiens & ad oĩa prompt9
Furta erat:& crudum ferro ſubradere panem.
Ipſe ut erat mores urbis doctiſſimus:iſta
Tradidit affirmans nihil eſſe nocentius urbe.
Se quoꝙ furari didiciſſe aiebat ab urbe.
Sunt etiam qui ſparta ab auis patrimonia fundunt
In meretricũ uſus.Quid fœdius?improbiuſq;?

Syl. Dic ubi mechandi ars homicidia:ſeditiones?
Nonne inter ciues:atꝙ intra mœnia regnant?
Quid reges:q regna hominum p uulnera querũt

Can. In mortemꝙ ſuos adigunt?Quid pectora miles
Obiiciens telis.per mille pericula uadens?
Pro ſtipe dat uitam.nulla eſt inſania maior:
Gloria præfertur uitæ.Quid gloria?Quid laus?
Quid fama ẽ?quid honor?uoces & opinio uulgi

Omnia longa dies abolet: cum uiuere ceſſas
Omnia ſic abeunt, ut lux cum ſole recedit.
Qui mare ſolicitant remis: cum uiuere poſſint
In patria, ſtulti, uento qui credit & undis.
Stultus, diuitiæ cui ſunt, & negligit uti.
Stultus qui ut natis cumulet patrimonia patris
Abſtinet: & genium fraudat ſtultiſſimus: & qui
Quæ facere ipſe poteſt natis faciunda relinquit.
Qui numerat ſtellas, & ſe comprehendere fata
Poſſe putant: ſtulti. Verum dementior iſtis
Naturam quicunq; dei ſcrutatur. & audet:
Figere in immenſam lumen tam debile lucem
Noſtra fides melior, cuius ratione coactus
Difficile aſſentit, nudis nos omnia uerbis.
Credimus & plures faculas accendimus aris.
Ciuibus eſt infida fides, inquirere nunquam
Mente ſinunt arcana dei ſi numina ſcire
Eſſet opus: poterant nobis ſe oſtendere uerum
Quando latere uolunt, quid ueſtigare neceſſe eſt.
Quæ nos ſcire negāt ipſi qui cuncta gubernant?
Noſtra etiam pietas pietate potentior urbis:
Nanq; uiri qui ſacra canunt templiſq; miniſtrant
Quanta legunt ruri paucis alimenta diebus?
Vidi ego quæſitas ex rure in mœnia plenis
Pupibus inferri pietas ea ruſtica fruges.
Stultorum eſt aliud genus immediabile quoddam
Cauſidici latratores, Rabulæq; forenſes
Nummorum aucupium docti, legumq; tyrranni,
Aere patrocinium uendunt, producere cauſas

Et lites pendere diu: uindemia quædam eſt.
Sunt & equeſtre genus medici qui tangere uenas
Nonnunquam illicitas audent & ponere quædam
Non intellectis temeraria nomina morbis.
His & ſi tenebras palpant: eſt facta poteſtas
Excruciandi ægros homineſq; impune necandi
Qui uero in populis p̄ſunt: homineſq; gubernant
Quo plus iuris habent: quantoq; licentia maior
Inſanire ſolent tanto amplius: o ubi ſancti
Rectores? & iuſtitiæ: & pietatis amici?
Quos patres ſero ãte ſocum memorare ſolebant?
Omnia nunc abeunt peſſum: ſpoliata queruntur
Tẽpla gemũt inopes: uiduæ lachrymant & hui9
Quænam cauſa mali? quia ſtat pro lege libido.
Fuli. Iſta tua o Cornix excandeſcentia fines
Tranſit honeſtatis, ſcelus omnibus obiicis omne.
Innocuos habitare homines & in urbe memento.
Cor. Non habitant colubri quædam balearibus arua
Proxima: non memini nomen: neq; noctua cretam
Nec nemus ægeriæ ſonipes nec uir bonus urbem.
Fuli. Vir bonus eſt animal rarum. paucaſq; per urbes
Et per rura locos habet: eſt rariſſima uirtus.
Cor. Inſanis Fulica inſanis. tot in urbibus hoſtes
Sunt tibi quot ciues. hi nos tondentq;: pilantq;
Non habita noſtri capitis ratione coartant
Nos ad furta ipſi mox ad ſuſpendia mittunt.
Fas igitur ſi quid noſtris ſeſe unguibus offert
Radere: & inſidiis ac noſtra indagine captos
Deplumare leui tactu: ſenſim & pedepreſſim

Si uidet:excuſa.ſi ſunt ſecreta, negato
Furta:quod occultum eſt:non eſt iniuria furtum
Quicqd habet noſter labor eſt:induſtria noſtra ē
Fuli. Iam longe egrederis metam rationis & æqui.
Cor. O fulica improbitas urbana coinquinat orbem:
Vnde tot in terras ueniunt æſtate porcellæ.
Fulmina:uenti:amnes:grando:uidiſſe recordor
Tellurem tremere:ac poſtes:& tecta labare:
Sollem obſcurati noctu obtenebreſcere lunam:
Cur ſegeti lolium? meſſi dominatur auenæ?
Vua in capreolos tranſit? calligine uerni
Depereunt flores? mala parturit omnia nobis
Hæc ciuile nefas:pariter quoq; plura deinceps
Vnde uenit furor armorum:belliq; tumultus?
Qui genus omne mali ſecum uehit? oibus urbs ē
Fons & origo malis.deſcendit ab urbe Lycaon
Deucalion Pyrrha cum coniuge ruſticus.ille
Intullit illuuiem terris.hic abſtulit.ille
Abſtulit humanum terris genus intulit iſte.
Si terra (ut perhibent) flāmis abolebitur unquam:
Iſtud grande nefas ulla deſcendet ab urbe.
Fuli. O Cornix iam pone modum ſermonibus iſtis.
Audio iam dudum pueros de pulte loquentes
Cætera ſi quicq̄ ſupereſt poſt prandia dices.
Pulti indulgendum monet urbibus hora relictis.

Aegloga ſeptima quæ dicitur Pollux de cōuerſiōe Iuuenum ad religionē. Colloquutores Alphus & Galbula cum iam Autor ad Religiōem aſpiraret

Alpy G Albula quid ſentis? Pollux doctiſſim9 oli.
Fiſtulicem ſubito quodam q̄ numīe tact9
Deſtituit calāos: tunicas: armēta: ſodales.
Bardocuculatus caput ut campeſtris Alauda
Quatuor ante dies in relligioſa receſſit
Clauſtra. ferunt illum pecudes: dum ſolus in agris
Paſceret: effigiem quandam uidiſſe deorum:
Cætera non memini. ſed tu quid Galbula ſentis?
Gal. Vt dixere patres iaciens primordia rerum
Magna canā. nobis quæ quōdā tradidit Vmber.
Inſtituit deus agricolas pecoriſq; magiſtros.
Primus agri cultor. rudis. immanſuetus. & aſper:
Qualis humus ſegnis. lapidoſa. rebellis aratro.
Aſt ouium primus paſtor mitiſſima proles.
Inſtar ouis. quæ bille caret. quæ lacte redundat:
Mitis erat. nullis unquā paſtoribus aſper.
De grege ſæpe ſuo ſacrum ponebat ad aras:
Nunc oue nunc pingui uitulo faciebat. & agno
Sæpius & magno diuos ambibat honore.
Sic profecit apud ſuperos. ſic numina flexit:
Vt fuerit primo mundi naſcentis ab ortu
Tempus ad hoc cœlo pecoris gratiſſima cura.
Aſſyrios quoſdam(ſed neſcio nomina: curæ
Diminuunt animum) deus eſt paſtoribus olim
Conſtituit reges: qui poſtea murice & auro
Conſpicui gentes bello domuere ſuperbas.
Cum paris iliaca tria numina uidit in Ida:
Aut Paris. aut alius: puerum qui obtruncat ad arā:
Paſtor erat. quando cœleſti exterritus igne

Venit ad oſtentum pedibus per paſcua nudis:
Paſtor erat moſes: Moſes a flumine tractus
Exul apud graios Amphyrſia paſtor Apollo
Rura peragrauit poſito deitatis honore.
Cœleſtes animi Chriſto ad præſepia nato
In caulis cecinere deum paſtoribus ortum.
Et noua diuini partus miracula docti
Paſtores primi natum uidere tonantem.
Et ſua paſtores infans regnator olympi
Ante magos: regeſq; dedit cœnabula ſcire.
Se quoq; paſtorem deus appellauit: oueſq;
Mitibus ingeniis homines: & mentibus æquis.
Et ne uana putes hæc ſomnia: nuper ab urbe
Rus ueniens: picto perlegi hæc omnia templo.
Snnt pecudes pictæ: parui ſub matribus agni
In tellure cubant: ingens equitatus ab alto
Monte uenit. radiant auro diadæmata diuum.
Et ſuſpenſa tenent uaga lumina prætereuntum.
Non igitur mirum noſter ſi numina pollux
Vidit amant uillas: & oues & ouilia diui.
Simplicibus præſens deus eſt: offenditur aſtu.
Alph. Vera refers. pecori ſic ſint innoxia noſtro
Paſcua. uidi aſinum. uidi præſepe bouemq;.
Iam memini turbæ uenientis. & ora uidere
Indica iam uideor regum ſua dona ferentum.
Vnum oro. quænam polluci occurrit imago.
Galbula ſi noſti. ne ſit labor omnia fari.
Gal Et noui. memorare libet. res digna relatu
Res digna auditu pia. ſancta. imitabile factum.

Durus & immitis pater atq; ſuperba nouerca
Pollucem grauiore iugo preſſere iuuentæ
Tempore: cum dulces animos noua ſuggerit ætas.
Et cum iam inualidæ longo ſub pondere uires
Deficerent: nullaq; odium manſueſcerat arte:
Conſtituit tentare fugam. res una uolentem
Ire diu tenuit nimis impatienter amabat.
Error enim cōmunis amor iuuenilibus annis.
Res eſt fortis amor: uiolentia fortior: iuit.
Et tales abiens (mihi nāq; ſolebat amores.
Enarrare ſuos) mœſto dedit ore querelas.
O uirgo lachrymæ ne tuis ſoluentur ocellis:
Cum te tā caro cernes ab amante relictam?
Vlla ne diſceſſu duces ſuſpiria noſtro?
Tu ne mei crudelis eris forte immemor unquam?
Vſq; adeo ne tuum poterit frigeſcere pectus?
Pectus: quod tociens: quod lumina fletibus implet
Tu ne trahes crebros gemitus? & pallida fies?
Cerno oculos: cerno lachrymas: cerno anxia corda
Virginis. heu tantum qua diſſimulare dolorem
Fas erit arte? dolor duplex mea pectora torquet:
Illius atq; meus. ſed fas mihi flere: quod illi.
Non licet. occultus longe magis æſtuat ignis.
Incolumem mihi uos diui ſeruabitis illam.
Vt quando exilio repetam mea rura peracto
Fiat amor fœlix ſaltem ſemel ante ſenectam.
Talia pergebat memorans. uoluitq; reuerti.
Tantus amor iuuenem uis tanta furoris agebat:
Sed iam iacta fuga cunctis erat alea nota

Fronde ſub herculea feſſus mœrore ſedebat.
Ecce puellari uirgo ſtipata corona
Ora:man9:oculos:habitumq; ſimillima nymphæ
Et tali affata eſt puerum ſermone dolentem.
Chare puer quo tendis iter? ueſtigia uerte.
Neſcis heu neſcis quo te uia ducat:& audes
Ignotis errare locis:nihili nſidiarum
Per campos ratus herboſos:nihil eſſe pericli:
Omnia tuta putas:& q̄ placet utile credis
More iuuentutis ſtolidæ.collectus in orbem
Sæpe latet molli coluber ſub graminis umbra.
Eſt facile incautos offendere.paruulus infans
Innocuos rutilum digitos extendit i ignem:
Nec niſi iam læſus uires intelligit ignis.
Hæc regio intrantes aditu conſueuit amœno
Fallere delitias offert & gaudia uerum
Ingreſſis cum triſte nihil ſupereſſe putatur:
Mille parat laqueos:& mille pericula profert.
Trames hic ut collem greſſu ſuperaueris illum:
Ducit in umbroſam ſiluam crudele ferarum
Hoſpitium:loca tetra ſitu & caligine opaca.
Quiſquis eo deceptus abit:remeare uetatur
Et piceis primum uelatur lumina uittis:
Deinde per omne nemus dumeta p̄ aſpa tractus.
Tranſit in effigiem monſtri dum uoluere linguā
Atq; loqui tentat mugit.dum attollere ſe ſe
Credit:humi graditur q̄drupes neq; ſuſpicat aſtr
Ima tenebroſæ ullis lacus æquore nigro
Occupat.& nigris mons plurimus imminet undis

Huc tracti in Stygios latices altumq; Baratrum
Præcipites dantur. rapidaq; uoragine merſi
In Styga & æternas Erebi rapiuntur in umbras:
Heu quod paſtores iſtis ambagibus acti
Cum gregibus perire ſuis. ego ſedula ſemper
Monſtro iter. hic ad opem uigilo indefeſſa ferendā
Tolle moras igitur: mortis fugæ blāda propinquæ
Atria. ſecreti tutam pete littoris oram:
Qua contra idalios fluctus mihi tollit in altum
Aera carmelus uiridi caput arbore cinctum.
Primus hic antiquis partibus ſpelæa domoſq;
Præbuit arboreas: intra nemus ilice denſum
Ex hoc in ueſtros deducta cacumine montes
Religio uenit. ſicut de fonte perenni
Flumina & ex uno multi genitore nepotes.
Illius in ſyluis abies ubi plurima ſurgit
Pinguis ubi piceæ ſudat Liber: & Terebinti.
Innocuum poſtquam fœliciter egeris æuum
Mox tua mutatis ætas renouabitur annis
In loca te tollam meliora: uirentia ſemper.
Immortalis eris diuum comes ire per aſtra
Inter Hamadriades & Oreades atq; Napæas
Fore coronatas caput: & redolentibus herbis
Fas erit. ac ſuper: & ſubter cognoſcere cœlos:
Sic effata. leues Virgo deſceſſit in auras.
Tum ſua iurauit pollux mutata repente
Pectora & exemplo uictum expiraſſe furorem:
Non aliter quam flamma cadet ſi ardentibus agris
Effluat: & totas præceps Padus euomat undas.

Sic abiit crudelis:amor qui ſæpe pharetram
In iuuenem dum principiis obſtaret amandi:
Dum tepet ac timide inſanit: conſumpſerat omnẽ:
Sic igitur Pollux in clauſtra ſilentia uenit:
Alph. Sunt quibus aſpirent etiam nolentibus ultro
Sunt quibus infenſi ſine cauſa & crimine dii ſint.
Gal. Quod nos in pecudes:in nos id iuris habent dii.
Hos rus ſcire ſat eſt. ſapiant ſublimius urbes
Sic docuit rediens aliquando ex urbe ſacerdos
Ianus:& in magno dixit ſibi codice lectum.
Alph. Sol cadit:& Baldi uix ſumma cacumina tangit.
Nos quoq; iam ſero cum ſole recedere tempus
Galbula ſarcinulas ne ſit tibi ferre moleſtum.
Pæra leuis:leuis eſt & cantarus: omnia:paruus
Ferre labor ſero.graue mane ſed utile pondus.
Ipſe pecus ducam.mihi pars erit iſta laboris:

Aegloga octaua quæ dicitur Religio de Ruſticorũ
Religione.Colloquutores Candidus & Alphus.

Can. TOrrida ſolſtitio tellus ſitit Alphe reuerſo.
Ad ſolitos mõtes ubi ros i grãine & æſtas
Mitior:hæc armẽta mõet deducere tẽpus
Alph. Aereos montes& ſumma cacumina longe
Proſpicio:quid ſint montes(tibi uera fatebor)
Neſcio.ſemper enim campeſtria rura lacuſq;
Incolui Montanus ager qua fruge redundat?
Cor. O rude & illepidum ingenium.prope flũina ſemp̱
Verſatus Fulicæ in morem. limoſa per arua
Sunt ubi Ranarum;Culicum; Pulicum,cimicũq;

Luſtra:inter Salices: Vluas:uirideſq; Papiros.
Irridere audes & Nauci pendere montes.
Vnde fluunt amnes? templis ubi tanta locandis
Marmora ceduntur? fulgens ubi naſcitur aurum?
Quæ parit antemnas tellus? medicamē ab herbis
Dic quibus eſt.niſi montanis? de uertice Baldi:
Sæpe Melāpodion legi:medicina capellis
Nulla magis præſens.quōdam Valſaſinus Aegon
Tradidit hoc.dum uere ſues diſtraret & agnos.
Tradidit & dixit ſolus medicamen habeto.
Dic ubi Caſtanæ. plures ubi copia maior
Glandis? in excelſis fontes & paſcua uidi
Montibus artocreas & pingue polenta comedi
Sunt populi fortes illic .robuſta Iuuentus
Lata pedes.calloſa humeros:neruoſa lacertos
Hiſpida dura manus;moli indefeſſa ferendæ
Vallibus ex ills onera ut naualia curet
Confluit huc.nullū eſt hominū genus aptius urbi
Siue uelis caſtrare pecus.ſeu ſcindere Phagos:
Siue fimum ferri e ſtabulis:haurire cloacas:
Latrinas curare.uiamq; aperire coactis
Sordibus.& ſcalis puteos deſcendere in altos.
Ingenio callent.& duro robore pollent:
Sed quid opus multis? ſubeunt opus oē popinis
Inſeruire focos lignis cumulare: ueruq;
Artifici uerſare manu.dare libera fumo
Spiramenta.bouum uentres ad flumina ferre
Vertere humum imundā ſcopis. doctiſſima gēs ē
Quodq; magis miror:ſemper ſub ponderē currūt.

Cotibus induris oriuntur:& ardua uiuunt.
Per iuga cum capreis.habitant.ſpelæa ferarum.
Adde quod in cœlum breuis eſt e montibus altis
Tranſitus.erectum caput uſq; ad nubila tollunt.
Nubila tranſcendunt aliqui puto ſidera tangant.
Eſſe locum memorant ubi ſurgit ab æquore.Titan
Qui niſi dedidici contingit uertice lunam.
Et uixiſſe illic hominem:ſed poſtea abactum
Improbitate gulæ,quod ſcilicet omnia poma
Manderet:& magno ſeruaret nulla tonanti.
Hinc diui ſanctiq; patres in montibus altis
Delegere domos tacitas.Cartuſia teſtis.
Carmelus:Garganus:Athos:Laureta:Lauerna.
Et Sina:& Soractis apes. Vmbroſaq; uallis.
Et iuga Nurſini fato ſenis inclyta & altis
Abietibus turrita caput Camaldula ſanctum.
Cætera prætereo:nec enim ſermonibus iſtis
Omnia complecti ſtatuo montana frequentant
Culmina cœlicolæ:ſed Anas & Mergus & Anſer.
Ibis:Onocrotalus:Milui:Fulicæq; paludes
Alph.Inter montanæ tantos regionis honores
Cur de meſſe nihil.nihil eſt de palmite dictum?
Hæc tamen humanæ duo ſuſtentacula uitæ
Maxima monticolæ ueniunt e rupibus ad nos
Hordea mercatum torui:fuligine tincti:
Setoſi.macie affecti:laceri:ac ſituoſi.
Indigenæ oſtendunt quæ ſit natura locorum.
Sedquod montanis de religionibus inquis.
Retulit in mentem quæ de Poluce feruntur.

Quæ dea ſi noſti uiſa eſt? quæ candide nympha?
Dic age. nam cœptum certamen inutile nobis.
Vtilior ſermo de rclligione tenendus.
Can. Galbula qui ſolitus pecudes in paſcua tecum
Ducere: te ſatis hoc potuit docuiſſe: quod optas.
Alph. Plura quidem Polluce ſuper narrata: ſed ipſam.
Nec docuit nypham: nec me quæſiſſe recordor.
Nunc ſubiit mentem: cum: religionis oborta eſt
Mentio: & illarum uiſa eſt mihi maxima laudum.
Can. Non erat illa Drias: neq; libetris: nec oræas.
Venerat e cœlo ſuperum regina: tonantis
Mater: anhellanti pacem latura iuuentæ.
Huic Thetys huic alma Ceres famulantur. & ipſe
Aeolus æquoreis uentor qui frenat in antris.
Hanc deus aſtrorum flãmas ſuper: atq; uolantes
Solis equos: ſupra fulgentem Caſiopæa?
Extulit: & ſacram biſſeno ſidere frontem
Cinxit: & adiecit ſubter ueſtigia lunam.
Alph. Candide mira canis: nullis paſtoribus unq̃
Cognita qd Tethys? quid fulgens Caſiopæa?
Aeolus æquoreis uentos quis frenat in antris?
Qui ſunt ſolis equi? magna atq; ignota recenſes
Cañ. Sydera ſunt partim: partim ſunt numina priſca.
Omnia quæ Pollux mihi cum narraſſet in ædem
Duxit & iſta ſacer paries ait omnia monſtrat:
Pictus erat paries figuris & imagine multa.
Omnia non memini. mens eſt mihi debilis: iſta
Vix tenui: dum ſæpe animo uoluo atq; reuoluo:
Sæpe recordari medicamine fortius omni.

Iſta poteſt nigro depellere nubila celo.
Iſta poteſt ſiccis fluuios dare frugibus: imbres
Cum uolet iſta: nouos duris emittere campis
Cum uolet: emiſſos poterit reſtringere fontes:
Qui modo ſunt ſteriles & nudi gramine campi:
Si uolet in pingues poterit conuertere glebas.
Frigida Saturni cum ſidera ſuſcipit atro
Scorpius hoſpitio: non auferet ordea grando
Nec domus ardebit. nam tunc hæc omnia cœlum
Dicitur iratis in terram effundere ab aſtris.
Si uolet. hæc nobis cuſtodiat omnia Virgo.
Si fauet hæc nobis: complebunt horrea meſſes:
Adiicietq; gregi ſemper fœtura gemellos.
Si pecus infelix erit: & ſine uellere: ſolo
Ipſa poteſt nutu dare lac: dare uellera & agnos:
Et curare greges: omnẽq; euertere morbum.
Nil opus eſt modo Pana ſequi: neq; cætera ruris
Numina: quæ ueteres fruſtra coluiſſe feruntur.
Vidi ego circum aram nymphæ pendere capellas:
Plauſtra: boues: & oues: hic Iani uidimus hircum
Et memini inſcriptam uerſu hoc legiſſe tabellam.
Votum pro ſaluo Ianus breue reddidit hirco.
Dumq; ea perlegerẽ: Pollux hæc carmĩna ſupplex
Ante aram genibus poſitus in marmore dixit.
O dea quæ ſeruas urbes & rura: precamur
Ne padus exundet. ne Strix nocturna per umbras
Hauriat infantes: nec eant per compita laruæ.
Diua faue agricolis: talpas occide malignam
Aggeribus peſtem: gelidis ſata læta pruinis

Quando brūmā ucīt conſpergere diua memento:
Ne tineæ erodant anno frumenta ſequenti.
A boreæ flatu pingues defende mariſcas.
A gruis ore fabas.& ab anſere farra paluſtri.
A ſerpente Boues a Vulpe & fure cohortem
A Bruco Erucas:a Brūma & grandine uites.
A ui & fraude lupi pecus:a rubigine fruges:
A rabie Catulos:a flamma & flumine uillas.
A Murum inſidiis Petaſonem:a Milite Pernas.
A campe & pigris.pigris.heu cætera neſcit.
Mens oblita ſequi:numerus in uerba reduxit
Sæpius ad numerum rediens obliuia forſan
Mente abigam.retro gradior:numerūq; recurro.
A Murum inſidiis Petaſonem a Milite Pernas
A campe:& pigris uirides limacibus hortos.
Alphe uiden quæ uis numeri?iam cætera cerno
A tonitu roboante cados:a frigore fœtas:
A grauibus uitulos œſtris:a gutture porcos:
Anginoſo.operas pubes ne ruſtica perdat.
Adſis o dea.nec lædant examina fuci.
Neu milium furentur aues.neu uellera ſentes
Succida.neu lappas apprehendat lana ſequentes:
Diua gubernatrix homium.cuſtodia uatum
Diua laborantum requies.medicina dolentum
Et tutela gregum noſtris precor annue uotis.
Talibus orabat Pollux ego poſtibus hærens
In baculum pede porreſto recitata notabam
Altius.hæc memori condebam ſingula mente.
Alph.Candide Polluci pro ſollicitudine tanta.

Pro precis officio: pro religione putaſne
Dandum aliquid nobis? pietate peculia creſcunt:
Can. Quidni aliquid dādū eſt? opus ē pſoluere Crates
Alp. Ruſticus es: Crates etenim pro gratibus inquis
Can. Crates & grates paruo diſcrimine diſtant.
Dandum aliquid. neu bis detur ſine paſcha reuerti
Quando ſacerdotes cōmiſſa piacula ſoluunt.
Alp. Quid dabimus? uituli grauis eſt iactura. uel agnū
Vel Leporem. pietas etiam laudabilis Anſer.
Can. Dona docet tempus. lepores brumalia dona.
Quando niue hyberna currendi erepta facultas.
Anſer ad autumni finem: nonaſq; calendas
Pertinet æſtatis: Coryli: noua poma: racemi
Munera lactentes ædi ſunt ueris: & agni.
Tunc ſi de cordis aliquem conſpexeris ægrum:
Ac tenuem. qui nec uendi, nec uiuere poſſit.
Munus erit ſolemne ſatis. donabimus agnum:
Ipſe mihi cum iam regredi poſt prandia uellem
Carmina de nymphæ ſolennibus eruta faſtis
Tradidit. & dixit. ſi quando grauabere curis.
Hæc cane. pro mentis medicamine carmē habeto.
Quando Molorchæo titan deſcendit ab aſtro
Pronus. & aſtreæ iam limina Virginis intrat
Virgine lætetur pubes & cana ſenectus:
Tranſit ad ſuperos. & olympica regna petiuit
Ogdoas. ut toto iam tertia fluxerit orbe:
Feſta dies iterum. natalia Virginis. aras
Ignibus illuſtrant. offert noua liba ſacerdos.
Libra redit noctes properans æquare diebus:

Exultat Picenus ager. uehit Adria puppes
Illyricas & chaonias: cum mercibus adſunt
Tuſci: Vmbri: Veneti: Siculi: Lauretica templa
Cum donis turmatim adeunt: uotiſq; ſolutis
In ſublime iugum læti ad commertia tendunt:
Et cum Theſſalicas curſu breuiore ſagittas
Sol ſubit: & fringet urentibus arua pruinis.
Clauſa Gynecei ſacris penetralibus hauſit
Corde deum toto proprios oblita parentes.
Et cum ſemiferi fugiens Chironis ab arcu
Languet ad hyberni glacialia limina Capri:
Induat ornatas: & mas & fœmina ueſtes
Læticiaq; diem celebrent: quo ſemine ſacro
Coniugis annoſus grauidam pater imbuit aluum.
Illa dies etenim ſanctæ primordia nymphæ
Fecit: & in noſtra uetuit deſcendere ſordes.
Cum uolat imbrifera lampas Phœba ſub urna.
Ad uernos reditura dies: iam proxima ueri:
Ite nurus omnes. ſacros altaribus ignes
Tura focis: faculas manibus date: ducite pompam
Attulit in templum noua dona purpera Virgo
Quando gregis princeps aurato uellere fulgens
Incipiet zephiris aperire tepentibus annum
Et date maiores luci q̃ noctibus horas:
Aliger ocultam redeat Paranymphus in ædem:
Et noua miranti referat mandata puellæ.
Feſta dies tuſcis populos de collibus omnes
Cogit: & arnicolas uocat ad Florentia templa.
Tum quoq; ſed tenui Virgo prius interuallo

Nupſit & hæc teneris lux eſt celebranda puellis.
Quando ſub extrema Cancri teſtudine Phœbus
Voluitur:& reuehit uicina calicula morbos:
Thure piam celebrare diem.redit hoſpita mater
In proprios a matre lares altaria circum
Primitias Cereris geminæ ſuſpendite matri.
Iſta dedit polux:uigilans quæ in montibus olim
Fecerat ad pecudum caulas:dum nocte ſerena
Militiam cœli ſparſoſq; examinat ignes.
His quoq; plura dedit:ſed carmina plura referri
Non ſint extremum deponens ueſpera Solem

Aegloga nona quæ dicitur Falco de moribus curiæ Romanæ.Colloquutores Fauſtulus & Candidus.
Poſt religionis ingreſſum.

Fau.
CAndide quo caſu patriis ꝓcul actꝰ aboris.
Hæc in rura uenis? hic paſcua nulla nec amnes
Nec liquidi fontes:ne ouilia tuta nec umbræ
Can. Et tamen aſſiduos gregis hæc paſcuntur in uſus
Fauſtule me noſter Corydon qui plurima quōdā
His armenta locis habuit:magnamq; peculii
Congeriem fecit:pecori me credere adegit
Eſſe ſalutares iſtis in montibus herbas.
At poſtquam ſegnes agros & inertia ſaxa
Vidimus & ſiccis arentem fontibus undam
Fau. Pœnituit longæq; uiæ patriæq; relictæ
Poſtq̄ te incolumen ſaltus intrare latinos

Contigit:antiqui potes hæc mea tecta ſubire
Iure ſodalitii.ſunt hic mihi pauperis agri
Iugera pauca.meæ uix ſufficientia uitæ.
Quicquid id eſt:cōmune puta.tibi forſitan ulla
Proſpera ſors aderit.fortuna ſimillima uento eſt.
Cariceæ ſuccede caſæ:dum præterit æſtus.
Dum grex in gelida procumbes ruminat umbra
Pone pedum.diſcumbe parum.recreabere po u.
Potu opus eſt,potu iſte grauis compeſcitur æſtus
Pocula p̄hende:fluet melius poſt pocula ſermo
Can Pocula quis tanta demens æſtate recuſet?
Fau. Vina ſitim minuunt animiq; doloribus obſtant.
Vina ut amicitias uires ita corporis augent.
Can Hæc parit ore bonos:ſi patria uina racemos.
Funde iterum.potare ſemel:guſtare ſecundus
Colluit os potus.calefacta refrigerat ora
Tertius.arma ſiti bellumq; indicere.quartus
Aggredietur.quintus pugnat.uictoria ſexti eſt.
Septius(Aenophili ſenis hæc doctria)triumphat.
Res eſt conſiliis ſecura fidelibus uti.
Vtile doctrinis præbere ſenilibus aures.
Victa ſitis.mens ægra manet:curæq; ſuperſunt.
Fau. Vt ſedata ſitis ſic mens ſedabitur ægra.
Funde merum bibe.cardiaco medicina dolori hæc
Vtitur ad curas iſto medicamine Roma.
Can. Omne opus atq; labor uult interualla quieſcat
Obba parum:contra muſcas impone tabellam:
Non madet imbre dies:nec habet nox hūida rorē
Creſcere nec duris poſſunt in cotibus hærbæ

Importuna fames:labor improbus:aeris ardor
Confecere gregem macie.uix debile corpus
Spiritus æger agit:uacua cute porrigit oſſa
Clunis:& exilis caua contrahit ilia uenter
Hic aries qui fronte lupos cornuq; petebat
Nunc oue debilior pauidoq; fugacior agno eſt:
Hæc mihi:ſed nimium me ardentia uota ferebant.
Omnia diuiuo prædixerat omine Cornix.
Vix egreſſus eram limen:çum triſtitia portans
Auguria:a dextra uenit. tegetiſq; ſiniſtræ
Culmine conſendit:preſſoq; minaciter ore
Vociferans iter auſpicio prohibebat aperto
Heu pecus infœlix quod lacte & prole ſolebas
Affluere:in noſtris licuit dum paſcere campis
Grammina dum quæris:ſucci plus perdis eundo
Quam referas paſtu: ſimul hic tabeſcimus ambo
Tu tenui uictu:cu is ego uictus amaris.
O noſtræ regionis opes:o florida prata.
Fau. O campi uirides:o paſcua læta :feraxq;
Et nunquam ſine frugæ ſolum.currentia paſſim
Flumina per uilla:riui per rura per hortos.
Hinc pecus:hinc agri pingues ſubſidere cancri
Cum tritura ſonat paſſim cum Iulius ardet.
Arua uirent.texte lento de uimine ſepes
Poma ferunt:redolent ipſis in uepribus herbæ
Can. O nemorum dulces umbræ:molleſq; ſuſuri.
Quos tecum memini.gelidis carpſiſſe ſub umbris
Turturis ad gemitus:ad hirundinis ac Philomenæ
Carmina : cum primis reſonant arbuſta cicadis.

Aura ſtrepens foliis nemorum ueniebat ab euro:
Et baccata ſuper tendebat brachia cornus.
Ipſe ſolo recubans pecudes geſtire uidebam
Atq; alacres teneris luctari cornibus agnos.
Poſt ſomnos per gramen humi nunc ore ſupino
Aut flatu implebam calamos:aut uoce canebam.
Pectore nunc prono rutilantia:fraga legebam.

Fau. Viuere tum fœlix poteras:diciq; beatus.
Sed bona quod nondum fueras expertus acerbã
Villis erat tibi:teq; ideo fortuna reliquit.
Quando iterum ueniet:ueniet ſi forſitan unquãm
Sicut capreolis ſurſum nitentibur hærent:
Stipitibus uites:ſtringuntq; tenaciter ulmos:
Sic illam tu prende manu:ne deſere prenſam:
It:redit:effigiem mutat:nec imagine conſtat:
Par lamiis quas nocte ferunt errare per umbras.
Mobilis ut facies:ita mens deludere gaudens
Quod dederat tollit.penſi nihil.omnia caſu.
Qui nimium metuunt ſapiuntue:repellit:& odit

Can. Delitias patrii quotiens reminiſcimur agri:
Ferre tot ærumnas animo non poſſumus œquo.
Sed quo mente feror? caſu aflictatus acerbo
Vnde magis crucier:fœlicia tempora uoluo.
Maius adeſt:florent uites humileſq; geniſtæ.
Iam ſpicata ſeges:Malus iam punica multo
Flore rubent:redolent ſæpes albente Sabuco
In patria:per rura Padi:per paſcua Minti:
Hic uero nec dum incipiunt pubeſcere montes.
Quod ſi uere ſolum torpet:quid frigora brũmæ

Solſtitiumq; feret? gelidis cum terra pruinis
Albicat:& rapido cœlum incanduit æſtu?
Sunt tamen hic armenta:q̄bus cutis uuida ceruix
Non ſignata iugis:gemino frons ardua cornu:
Luxurianſq; toris pectus.niſi pabula carpant:
Non erit hæc tanta humectũ pinguedine corpus.
Fau. Hæc armenta quibus caput a tellure leuatur
Altius.& cui ſunt longa internodia crurum:
Cuncta uorant.herbas primũ:mox ore ſupino
Arboreas frondes:ſummeq; cacumina ſyluæ.
Hoc imbelle pecus quod humi naſcentia tantum
Gramina decerpit:uacuis ieiunat in aruis.
Gan. Quid uerbis opus eſt? cunctis animantibus una ē
Conditio.ſemper maiora minoribus obſunt.
Agna lupo.mites aquilis ſunt præda columbæ.
Innocuos Delphin uenatur in æquore piſces.
Vnde fit hoc? certe fit res prodigioſa uidetur:
Hæc loca ſi procul hinc uideas e rupibus altis
Pingue ſolum:& multo ueſtitum gramine dicas:
Fau. Quo magis appropias tanto magis omnia ſordẽt.
Hoc eſt Roma uiris:auibus quod noctua trunco
Inſidet.& tanq̃ uolucrum regina ſuperbis
Nutibus a longe plæbem uocat:inſcia fraudis
Turba cohit.grandes oculos mirantur & aures
Turpe caput.roſtriq; minacis acumen aduncum.
Dum ſuper uirgulta agili leuitate feruntur
Nunc huc.nunc illuc.aliis ueſtigia filum
Illaqueat.retinent alias lita uimina uiſco.
Præda quæ ſunt omnes ueribus torrenda ſalignis.

O bellum hoc. poterit dici nihil aptius unquam!
Sed procul en coluber tortos in puluere greſſus
Flectit & exertis ſitiens ferit aera linguis.
Candide quæ moneo memori ſub pectore ſerua.
Quando inter ſyluas graderis defende galero
Lumina: nãq; rubi prætendunt ſpicula longis
Dentibus: & curuus deſcerpit pallia mucro.
Nec depone pedum: multaq; armare memento
Cote ſinum: ne te ſubito nouus opprimat hoſtis:
Et perone pedem tegito ſpineta colubris
Plena hominũ uitæ morſu inſidiantur amaro.
Et nunc longa dies æſtu facit acre uenenum.
Mille lupi totidem uulpes in uallibus iſtis
Luſtra tenent & quod dirum ac mirabile dictu eſt
Ipſi homines (huius tanta eſt uiolentia cæli)
Sæpe lupi effigiem moreſq; aſſumere uidi:
Inq; ſuum ſæuire gregem: multaq; madere
Cæde ſui pecoris. factum uicinia ridet.
Nec ſcelus exoret: nec talibus obuiat auſis.
Sæpe etiam mitis apparent monſtra figuris:
Quæ tellus affecta malis influxibus ædit.
Sæpe canes tantam in rabiem uertuntur: ut ipſos
Vincant cæde lupos: & qui tutella fuerunt
Hoſtiles ineunt animos: & ouilia mactant.
Fama eſt ægyptum coluiſſe animalia quædam:
Et pro numinibus multas habuiſſe ferarum.
Iſta ſuperſtitio minor eſt q̃ noſtra: ferarum
Hic aras habet omne genus: contraria certe
Naturæ res atq; deo. qui dicitur olim

Præpoſuiſſe hominem cunctis animãtibus unum
Sæpe etiam morboſa ætas.& peſtifer annus
Ingruit.& paſſim languens pecus omne per arua
Sternitur:extinctæ dum ballat ad ubera matrix
Agnus obit,moritur duro ſub pondere taurus.
Nec modus eſt morbo:non eſt medicina ueneno:
Sed uicina domus uicino a limine mortem
Haurit.& aſſidue ſumunt contagia uires
Iſta feras raro peſtis rapit.utile ſemper
Fert pecus.extinctas caulas epulantur atroci
Dente lupi:noſtraq; feræ natura opuliſcunt.
Can. Heu heu q̃ præceps miſerum me inſania traxit.
Credere fallaci grauis eſt dementia famæ.
Romuleos colles:Tyberim.Romanaq; tecta
Audieram:& ſtudio mens eſt accenſa uidendi:
Ducendiq; bonis in tot præſtantibus æuum.
Acceſſi cum parte gregis.tentoria demens
Totum pene larem cum paſtoralibus armis
Trans iuga ſumma tuli:mulctralia:cymbia:ahena
Et cacabos:& quo formatur caſeus orbem
Phagineum.impenſam atq; operas ammiſim9 oẽs
Quid faciam?quo me uertam? ſperata negantur
Pabula tot caſus tot ubiq; pericula.cogor
In ueteres remeare caſas.& cœpta fateri
Conſiliis egreſſa malis.iterumq; per æſtus
Et montana pati longos per ſaxa labores.
Heu pecus infœlix o læuo ſidere paſtor
Huc auecte.fuit multo præſtantius iſtud
Ignoraſſe ſolum.patrioq; in limine tutos

Conſumpſiſſe dies.gelidis ſenuiſſe ſub antris:
Atq; Padi circum ripas Ateſiſue per agros:
Aut ubi per uirides campos & paſcua nota
Mintius it.uel qua uitreo natat Abdua curſu
Conſediſſe.gregem pauiſſe ſalubrius herbis:
Pau. Te tua crudelitas:& me mea fallit in oras.
Vidi ego ſupremæ qui proſperitatis habebant
Culmina:dum laudata petunt,cecidiſſe.nec nunq̃
Emerſiſſe malis. facit experientia cautos,
Hi prius explorant:& non laudata ſequuntur
Omnia laude carent quæ ſunt meliora. fuerunt
Non nego quæ famam retinent:ac nomina ſeruant
Cuncta ſuis pollent uicibus.Luna:Adria.Troia.
Saluia.qua nobis memorabat ſæpius Vmber
Nomine ſunt ſolo.deleuit cætera tempus:
Si minor eſt patriæ forſan modo gloria noſtræ
Res tamen eſt melior:laudatæ gloria Romæ
Quan a ſit:in toto non eſt qui neſciat orbe
Fama quidem manet.utilitas antiqua receſſit:
Illi priſca quibus maduerunt paſcua fontes
Nunc humore carent:uenis aqua defuit hauſtis:
Nulla pluit nubes.Tyberis non irrigat agros.
Tempus aquæ ductus ueteres contriuit & arcus
Et caſtella ruunt.procul hinc:procul ite capellæ.
Hinc ieiuna fames:& languida regnat ægeſtas.
Hic tamen(ut fama eſt)& nos quoq; uidimus ipſi
Paſtor adeſt quadam ducens ex alite nomen.
Lanigeri pecoris diues.ditiſſimus agri.
Carmine qui priſcos uates atq; Orphea uincat:

Orphea qui traxit ſyluas & ſaxa canendo
Hic alios omni tantum uirtute Latinos
Exuperat: quantum Tyberim Padus abdua macrã
Lenta ſalis iuncum. tribulos roſa. populus algam:
Credimus hunc illi ſimilem. cui Tityrus olim
Biſſenos fumare dies altaria fecit
Hic ouium cuſtos ipſo uigilantior Argo.
Daphnide nec ſolum ſed eo qui dicitur olim.
Admeti paviſſe greges per Theſſala rura:
Doctior: omne pecus ſolymi curare magiſtri
Dignus: & antiquo dignus ſuccedere patri
Qui fuit aſſyrii pecoris poſt retia paſtor.
Iſte poteſt ſeruare gregem: depellere morbos.
Humectare ſolum. da paſcua: ſoluere fontes.
Conciliare Iouem: fures arcere: lupoſq;.
Si fauet iſte mane. q; ſi negat iſte fauorem:
Candide coge pecus, melioraq; paſcua quære.

Aegloga decima: quæ dicitur Bembus de fratrum obſeruantium & non obſeruantium controuerſia.
Colloquutores Candidus: Bembus Batrachus: & Myrmix Poſt religionis ingreſſum.

Can. MAxima paſtores agitat diſcordia Bembe
Qui ſolymos colles galilæaq; rura co-
lebant:
Batrachus hinc Myrmis: illinc certare parati
Iudice te paucis ſi non audire recuſas:
Et niſi te reuocant maiora negocia: dicent

Tu pater eſt uatum.tu ſcis componere lites:
Iurgiaq; & blandis conuicia tollere uerbis.
Te quoq; peierios (fama eſt)potaſſe liquores:
Et uidiſſe deas.quibus eſt cuſtodia ſacri
Fontis:& Eurotæ campos.ac phocidis arua
Ipſe ubi fronte ſua tibi tempora cinxit Apollo
Dona dedit citharam:neruos & eburnea plectra.
Bem. Dicite quandoquidem tepidos admouit ad ignes
Nos hyberna dies.dum non ſinit ire per agros
Brumma gregem:flatu Boreas dum ſæuit acuto:
Dum riget omne ſolum:tectis dum plurima pēdet
Stiria dum torpent ſub aquis glacialibus amnes.
Ocia damnantur:quæ nulla negocia tractant.
Myr. Paſtores genus infœlix:æſtate uagamur
Pro grege ſolliciti.ſed cum nos frigidus imber
Continet in ſtabulis:lites & iurgia ſurgunt.
Bat. Qui ueteres audent ritus mutare:ſuoq;
Arbitrio:& nullis ducunt ſub legibus æuum:
Hi ſunt o Mirmix.qui bella domeſtica gignunt
Bem. De ueteri ritu:de conſuetudine patrum
Rixa igitur uobis?leges moreſq; parentum
Batrache dic.dic cur noſtrum ueniſtis in orbem
Ex phœnice ſolo.nos paſcua uidimus illa.
Vidimus herboſos fœlici illigine campos:
Vertice Carmeli uitreis uberrimus undis
Fons cadit.& rauco denſum nemus irrigat amne.
Vidimus & Iordanis aquas:ubi maximus olim
Paſtor oues mergens ſcabiem reſecauit auitam
Amnis hic a Libano ueniens Galilæa per arua

Tranſit & ampla lacu conſurgit in æquora magnō
Vnda cohit rurſum: rurſum mare fundit apertum
Vrbs ubi Romani de nomine dicta Tiberi.
Vnda cohit rurſum. tandem Hiericonte relicta
Intrat in infames Aſphalti gurgitis undas
Hinc ſatis eſt nos oram omnem uidiſſe probatum
Dicite & hinc tandem ueſtras demergite lites.
Myr. Batrachus audaci ſemper ſeſe ingerit ore:
Et mihi ſe præfert magno temerarius auſu
Bat. Non ego me ingreſſi: proceſſi a Iudice iuſſus.
Bem. Pōe pedum Myrmix: & tu quoq; Batrache non ē
Orandum armatis manibus: ſed mentibus æquis.
Batrache dic. Myrmix animi compeſce furorem
Interea. ut uenias magis ad reſponſa paratus.
Qui furit inſanit. qui uero inſanit amaro
Impatiens animo: nec corda: nec ora gubernat
Quicquid ait uanū eſt: quicquid molitur ineptum
Bat. Bembe genus noſtrum: generiſq; exordia dicam
Venimus Aſſyriis ut candidus inquit; ab oris
Eſt pater Helias nobis: qui ſuſtulit armis
Paſtorum genus omne malum: qui traxit olympo
Flammigeros ignes: qui aſcendit in æthera curru.
Bem. Nobile & antiquum genus hoc: & clara propago:
Bat. Paſtores alii quotquot per rura uagantur
Omnia ſunt riui noſtris a frontibus orti.
Nos dedimus leges. paſcendi. oſtendimus artē.
Quo magis hi peccant: qui cum ſint ordine primi
Primatum ammittunt ſtudia inconſulta ſequendo.
Nox radix. alii rami. ſed nos quoq; rami

A ueteri radice patrum iam ætate caduci.
Tradidit Helias certam paſtoribus artem
Qua curare greges: qua noxia pabula fas eſt
Diſcere & occultos imbres: uentoſq; latentes:
Quiue ſalutaris foret: & qui peſtifer annus:
Signa dedit, nihil ommiſit quod ouilia tangat
Sed foris ille fluens: carmeli & rupibus altis
Tam nitidus quondam tam dulci lympidus unda
Tramite mutato (patet id) modo currit in auſtrũ
Sed prius (extat adhuc uetus alueus) ibat ad ortũ
Hic curſus fecere nouos, liquore priores.
Quos dederat riuo ueterum prudentia patrum.
Myr. Quid tibi ſiue nouo currat: ſeu tramite priſco.
Dummodo fœcundis humectet paſcua lymphis?
Et quid de cœli quæreris regione? per auſtrum
Solis iter: melior uitis, quæ reſpicit aurum.
Et melior legitur libycis de collibus uua.
Bat. Eſt melior Taxus: Boream: quæ reſpicis, ergo
In boream melius poterat decurrere riuus.
Paſtor es: & cura pecoris male ſane relicta
Sermonem de uite facis, quaſi legibus hiſdem
Grex & uitis eant, nec quod diſcrimen in undis
Gramineq; & uentis: & q̃ noxius Auſter
Sic pecori, diſce a Roma ſi noxius Auſter.
Cur Mutinenſis agri pecudes ſunt uellere fuſco?
Cur Clitumnus habet niueas? cur Mantua molli
Lanicio excellit? Veronaq; proxima Manto?
Vnde hæc multiplici rerum uariantia forma?
Non aliunde niſi a cœlis a gramine & unda.

Bem. Cãdide utrũq; pedũ ꝓcul hic (rogo) ꝓtin⁹ aufer
Inter eos hodie uideo bellum acre futurum.
Clam cape: & auferto. ſubter ſarcenia reconde:

Bat. Bembe mihi tecum ſermo eſt. dum uiximus una:
Dum cõmune pecus nobis fuit: hei mihi quantum
Dedecus: heu quot ſunt pecudes incõmoda paſſæ
Nec merſare gregem fluuio: nec uellera certis
Temporibus: ſicut mos eſt: tondere licebat.
Nudabant ſpincta pecus: nudata ſecabant
Terga rubi: ſcabie cutis aſpera. rabidus humor
Peſtis: & in totum ſerpebant ulcera corpus.
Multum igitur refert pecudes quæ pabula carpãt:
Flumina quæ potent: & qua regione morentur
Dic mihi dic Myrmis. priſcum cur lana colorem
Perdidit? hæc grægibus quidnã noua uellera fecit?
Cur pecus eſt nigrum; q̄ erat melioribus annis
Clarum? immutarunt mutati uellara mores.
Bembe ad te redeo. paucis abſoluere nitar.
Sed quo digna omni tua ſit ſententia laude:
Vera loquar: tu iura tenes: ego facta docebo:
Indicium reddit uerum enarratio uera.
His animaduerſis ægre tot damna ferentes
Venimus ad fontem. riuumq; a uertice ſummo
Scrutari mihi cura fuit. tu prouide Myrmix
Interea nidos auiuum: uel dorcada paruam
Venebare: tuæ quæ dona darentur amatæ.

Myr. Bembe uides ut aperta in me conuicia torquet?
Auguror: iſta manu lis eſt non ore agitanda.
Mos mihi non lingua: maledicta refellere dextra:

Can: Batrache ne uerum taceam: linguoſior æquo es.
Iurgia bilem acuunt conuicia pectus acerbant.
Non tibi cum puero res eſt: nec homũcio myrmix
Res male tuta: uiros lingua irritare proterua.
Bat. Da ueniam Myrmix: amittam proferre uolenti
Neſcio quis mihi miſit in os malus error amatam.
Myr. Do ueniam. caue ne rurſum me uoce laceſſas.
Bat. Alucus excelſa ſaliens de rupe lacunam
Foderat: & clauſis ripas æqueuerat undis.
Gurges erat textu ſyluarum umbroſum opaco.
Denſaq; ſepierant triſtem ſpineta lacunam.
Mille uenenorum ſpecies in gurgite uidi.
Mille ſecus ripas in opaco margine: mille
Per nemus ad lymphas ſinooſo ſerpere greſſu.
Obſtupet. & rapido rediens ad ouilia curſu
Incipio paleas furcas uerſare tricorni.
Ecce caput tollit coluber. linguaq; triſulca
Sibilat: inflatur fauces. nepa liuida tendit
Brachia: uentoſus profert ueſtigia buffo.
Vipera per ſtipulam gradiens ſtrepit. o loca dixi
Non pecori tantum: uerum & paſtoribus ipſis
Noxia. mox grege diuiſo de ſedibus illis.
Paſcua quæſitum triſtis meliora receſſi.
Perq; iter antiquum fontis noua flumina duxi
In campos: ubi prima ſuos aurora colores
Explicat: & Croceos phœbi redeuntis ad ortus:
Hic mihi fœcunde pecudes: hic paſcua læta.
Et ſine labe liquor: dulces ſine crimine lymphæ.
Hæc loca primeui ſunt quæ coluere parentes.

Signa caſæ ſuperant: puteus: carioſa ligna
Fixa ſolo: ſeiuncta pedum diſcrimine ſeptem.
Et focus: & lacera quæ cingitur aera ſepe.
Myr. Cura uiris leuibus rerum ſolet eſſe nouarum.
Propterea certe noua paſcua quæris: & amnes
Fingis inauditos: & uis nouus autor haberi.
Bat. Cura uiris grauibus rerum ſolet eſſe ſuarum.
Propterea Myrtnix nimis a grauitate recedis.
Hæc nouitas non eſt nouitas: ſed uera uetuſtas.
Religio & pietas patrum inſtaurata reſurgit.
Quam tua corripit leuitas: & uota tuorum
Segnities. igitur ſi quis labentia tecta
Frigat & ſterilem manſuefecerit agrum
Iudice te damnandus erit? non ponitur arbor
Altera: ſed ueteri inſerittur bona uirgula trunco.
Segne prius lignum noſtro fit fertile cultu
Myr. Quanuis pingue tuo pecori ſit gramen & undá
Defecata. tamen multæ cum matribus agnæ
Interiere. lupi & paſtæ meminere uolucres.
Bat. Hæc fateor quæ dira tuæ contagia peſtis
Accepere: etiam procul aſpicientibus obſunt:
Tantum uirus ineſt. ueſtri uis tanta ueneni.
Propterea magis atq; magis diſcedere ſemper
Eſt animus: patitur pecus hæc incōmoda noſtrũ
Sola: q; in uaſtam nondum diſceſſit eremum.
Nec ſatis a uobis: procul indeſerta receſſit.
Myr. Batrache de gregibus mentiris plurima noſtris:
Certe alienarum tibi cura ſuperflua rerum.
Et temere aſſumis partes cenſoris iniqui.

Cur mihi:qui paſco:cuium pecus iſta tueri
Non licuit? ſoliſne domus mea cognita uobis?
Bat. Aethiopes una quoniam nigredine ſordent:
Ille color nulli uicio datur .omnibus idem
Vultus.& alterius ſiquis reprenderet ora:
Et ſua damnaret.pecori pecoriſq; magiſtris
Fex eadem:ſcabies eadem:cutis & color idem.
Bem. Parcite iam ſatis eſt lis intellecta. dieſq;
Inclinata cadit:iam poſt iuga ſumma ruit Sol:
Audite o magni generis longæua propago:
Lite ſuper ueſtra quæ ſit ſententia noſtra:
Myr. Batrache me audaci totiens ſermone laceſſis.
Bat. Non ego:ſed nō æqua magis te cauſa laceſſit.
Iudiciumq; timet ſibi mens mala conſcia iuſtum:
Can. Quando inimicitias tempus deponere:turſum
Veſtra nouas lites uecordia ſuſcitat :ergo
Perpetuis hæc rixa odiis æterna manebit?
Quæ uos debilitas capitis:quæ inſania uexat?
Non pudet his uti tanto ſub iudice nugis?
Ergo animis audite æquis odiiſq; ſepultis
Vltima doctiloqui.quæ ſit ſententia Bembi.
Ferte per antiquos patrum ueſtigia greſſus:
Bem. Et ueteres ſeruate uias. reuocate uagantes
Per ualles & ſaxa greges:per luſtra ferarum.
Figite in antiquis iterum magalia campis.

Fratris Baptiſtæ Mā̄t.Carmelitæ Theologi ad Reuerendiſſ.& Illuſtr.Sigiſmundum Gonzag. Prothonotarium. Elegia contra Amorem.

Onſuluit pietas, ut te Siſmūde monerem.
Cōmunē iuuenum ne ſequerere uiam.
Omnis.n.tenera puer ut lanugie uernat:
Perdere in inſano tempus amore ſolet:
Quo caueas igitur ſcelus hoc, animiq; uenenum:
Quid ſit amor: paucis inſtituare modis.
Mentis amor uitium iuuenile cupidine formæ
Viſu animi robur debilitante ſatum.
Hoc ubi corda præmens humana tenacius heſit:
Obligat impoſito colla ſubacta iugo.
Et trahit in facinus Veneri quodcunq; uidetur:
Nil ueritum leges imperiumq; dei.
Res horrenda: facit licitum ſcelus omne uideri:
Sic iacet affectu mens hebetata malo.
Vt notus æſtiuis obnubilat aera nimbis:
Ac tenet oppreſſum ſole latente diem.
Sic amor ante oculos animi uelamina tendit:
Et trahit in cœcum pectora noſtra chaos.
Hinc ſecurus amans per aperta pericula fertur:
Quæ niſi mentis inops: nullus adire uelit.
Hic poſitis noctu ſcalis ſuper alta domorum
Tecta ſalit: getico dum riget aura gelu.
Hic iacet in latebris: loculoq; reconditur arcto
Spem titubans inter fluctuat atq; metum.
Pugnat in ambiguo ſententia pectore duplex
Vellet amore frui. uellet inire fugam:
Ille ſubit gladios: & pro muliere duellum
Mox init ægeſtam ſanguinolentus humum.
Fit pecus omnis amans, dum pro ratione libido

Iudicium nutu temperat omne ſuo.
Quis enim uiuit ſine lumine mentis & uſu
Fert hominis uultus:ingeniumq; feræ:
Eſt pecus.& fallax hominem mentitur imago.
Teſtis opus melior:ueridicumq; magis.
Anſer aquis gaudet:ſyluis aper:aere Falco:
Legibus Humanum couſilioq; genus.
Sirenes Satyri:panes.Nymphæq; marinæ
Et Lamiæ Humani corporis ora ferunt.
Si uideas uultus:homines uidiſſe putabis:
Eſſe feras conſtat, ſi intuearis opus.
Hinc igitur fati non ſunt mendacia uates.
Quando homini uultus impoſuere nouos.
Qui partim ſenſu partim ratione feruntur:
Nec uiuunt totos quum pietate dies.
Hi ſunt Centauri:Minotauriq; biformes
Monſtra(quibus duplex ambiguumq; genus)
Talia ſignificant animos in amore iacentes:
Continue in mutuum de generare pecus.
Hinc bouis effigiem ſubit Inachis:æquora ſubter
Latrat:& abſorptas Scylla profundit aquas:
Nyctimene in noctis uolucrem cōuerſa.Meduſæ
Tempora uipereæ complicuere comæ.
Vtq; ſcias quantum ualeat ſubuertere mentes.
Inferior nullis cladibus iſte furor:
Aſpice Læandrum ſpatioſa per æquor nantem
In ſe odium fati ſolicitare ſui
Aſpice paſtorem Phrygium Spartana ferentem
Furta domus:lachrymas:excidiumq; ſuæ.

Suaſit amor Scyllæ regno ſpoliare parentem:
Et dare Gnoſiaco ſe:patriamq; duci.
Tanta animo rabies:hoſtem præponere patri
Conſuluit ſæuo ſæuior angue puer.
Aſpice Theſææ redeuntia uela carinæ
Ferre Iouis nepres furta ſuperba duas:
Crudeles caſus triſtemq; attende rapinam
Nec ſeruare datam fœdera uana fidem.
Quid referā Cinyræ coitum? qd Biblidis ignem?
Et ſcelera admiſſo Paſiphaæa boue?
Phaſias hoſpitibus dedit aurea uellera Grais:
Et ſecuit dura pignora parua manu.
Heu facinus crudele.parens in ſanguine nati
Tangitur:in ſobolem carnificata ſuam.
Ira malum minus eſt:breuibus quia præterit horis
Longa uenenoſus tempora uiuit Amor
Viuit:& aſſiduis hominem cruciantibus angit:
Et tenet ardenti corda ſepulta foco.
Cætera quæ noſtrum dicit mortalia uulgus
Crimina ſunt longe pernicioſa minus.
His etenim ſatis eſt uni nocuiſſe Cupido
Vult homines ſaltem præcipitare duos.
Semper enim tali febrit quicunq; ueneno
Vult alium uicio commaculare pari.
Aſpice q̄ uariis erymanthida Iupiter Vrſam
Cœpit:ut eſt uirgo ludificata: modis
Quot ſtuduit uerbis Daphnē facundus Apollo
Flectere:& ardori conciliare ſuo.
Te cui magnanimo grandes in pectore curas

Parturit antiquæ gloria longa domus:
Et cui maiorum laudes calcaria ſubdunt
Vt ſtudeas atauis non minor eſſe tuis
Hanc decet ex animo penitus conuellere peſtem:
Et ſepire omnes: ne feriare uias.
Ac uitare locos: puer hic ubi retia tendit
Atq; ubi in inſidiis ipſe latere ſolet.
Retia ſunt iuuenum uultus: & amabilis ætas:
Quæ rapiunt ſenſus illaqueantq; nouos.
Corda retundit amor. generoſa negotia frangit
Nec niſi fœmineum mente uolutat opus
Grandibus inceptis: ſtudiiſq; uirilibus obſtat
Nec probat Herea fortiter acta manu.
Negligit inſignes: quæ ſunt paritura triumphos
Et decora: & titulos extimat aſſe minus.
Delitias: unguenta: iocos: & inertia laudat:
Ocia: & ad Phrygios fila reducta modos
Inuidus æneam Lybicis tentauit in oris
Siſtere ne in latium proſequeretur iter.
Ne iacta imperii primordia poneret Alba.
Vnde ſata eſt orbis Roma futura caput
Aeſtuat amiſſa Bryſeide magnus Achilles.
Languet & argolicis ferre recuſat opem:
Sic amor elatam ſtuduit ſubuertere mentem:
Vt Venerem Graios poneret ante duces.
Vt in uenis tantum decus obſcuraret: & arma
Græca forent læſo debiliora duce.
Et quia nudus amor ſtudet exhaurire ſequaces
Eximias luxu dilapidante domos.

Hinc ubi quis lautis minuit patrimonia menſis
Ambulat attrita triſtis inopſq; toga.
Et quas cura patrum multis ſudauerat annis
Fœmina longæuas una triumphat opes.
Et quoniam puer eſt: leuium ſolatia rerum
Qualia blandiciæ: baſia: carmen amat.
Et quia pennatus: cito mobilis: & quia cœcus
Præcipiti fertur per ſcælus omne gradu.
Et quia fert arcus: mucronigeraq; pharethram
Atq; facem: mala mens: ingeniumq; ferox.
Incipit a riſu: curis coaleſcit amaris:
Deſinit in lachrymis improbus iſte furor.
Quiſquis amat igitur: q̃q̃ fortuna ſecundet:
Et facilem puppi det leuis aura uiam:
Sis memor euentus: uerſaq; relabere cymba
Peruia tranquillo dum ſinit unda freto.
Et caue ne ſubita maris inuoluara procella:
Dum tonat ardenti fulminis ira Polo.
Nec habui ad præſens tibi memoranda: putaui
Dum cupio ad ſummum promeare decus.

FINIS.

Impreſſum Venetiis per Ioannem de Cereto de Tridino alias Tacuinum. Anno dñi M.D.III. Die nono Auguſti.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE